

KANDIDATUPPSATS I BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP
AKADEMIN FÖR BIBLIOTEK, INFORMATION, PEDAGOGIK OCH IT
2024

Framtida polisens syn på informationspåverkan

En fenomenografisk analys

SARA SUNDQVIST

HÖGSKOLAN
I BORÅS

© Författaren/Författarna

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel: Framtida polisens syn på informationspåverkan. En fenomenografisk analys.

Engelsk titel: Future police officers' view on information influence. A phenomenographic analysis.

Författare: Sara Sundqvist

Färdigställt: 2024

Abstract: Information influence is a hostile action exercised by foreign powers with the aim of increasing polarization in society and undermining democracy. In their mission to protect democratic freedoms and rights, and in their interactions with citizens, our Swedish police officers experience the consequences of the distrust and polarization caused by information influence. The purpose of this bachelor's thesis is to examine how future police officers perceive information influence and to examine the democratic challenges that may appear. Empirical data is collected through semi-structured interviews with six future and newly graduated police officers. Data analysis is done by using a phenomenographic approach. The results of the study show that future police officers perceive information influence as a game with our fundamental democratic rights, contributing to polarization and being difficult to combat. In the long term, these future police officers also believe that information influence can negatively impact democracy. They foresee that information influence may create challenges for them in their professional duties by contributing to conflicts in their interactions with citizens, sometimes to the extent that dangerous situations may arise. Furthermore, the future police officers reflect on the possibility of personal value conflicts occurring in their professional practice, especially in situations where they are tasked with protecting freedom of speech.

Nyckelord: informationspåverkan, narrativ, desinformation, polis, polisstudenter, semistrukturerade intervjuer, fenomenografi

Tack till handledare Jutta Haider för ytterst värdefull inspiration och kunskap. Och varmt tack till de framtida poliser som medverkade i studien och frikostigt delade med sig av sina kloka och insiktsfulla reflektioner. Det hjälpte mig verkligen att få upp ögonen för komplexiteten i såväl informationspåverkansfenomenet som polisarbete av idag.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering	2
1.2	Syfte	3
1.3	Forskningsfrågor	3
1.4	Bakgrund	3
1.4.1	LVU-kampanjen	3
1.4.2	Koranbrändningarna och påskupploppen	3
1.4.3	Polisutbildningen i Sverige	4
1.5	Grundläggande begrepp	5
1.5.1	Desinformation	5
1.5.2	Framtida poliser	5
1.5.3	Främmande makt	5
1.5.4	Informationspåverkan	5
1.5.5	Narrativ	6
1.6	Kort om demokrati	6
1.6.1	Yttrandefrihet	7
1.6.2	Religionsfrihet	7
1.6.3	Polisens roll i demokratin	7
1.7	Avgränsningar	7
2	Tidigare forskning	9
2.1	Forskning om informationspåverkan	9
2.2	Forskning om spridning av desinformation	9
2.3	Forskning om media- och informationskunnighet	10
2.4	Forskning om demokrati och polarisering	11
2.5	Forskning om polisstudenter och polisarbete	12
3	Teori: fenomenografi	14
3.1	Fenomenografins grundantaganden	14
3.1.1	Hur ett fenomen uppfattas	14
3.1.2	Beskrivningskategorier - variationer i hur ett fenomen uppfattas	15
3.1.3	Utfallsrum - Variationernas inbördes relation	15
3.1.4	Dekontextualisering	15
4	Metod	16
4.1	Insamling av empiriskt material	16
4.1.1	Semistrukturerade intervjuer	16
4.1.2	Intervjuguide	17
4.1.3	Urval	18
4.1.4	Genomförande	19
4.2	Analysmetod	19
4.2.1	Tillförlitlighetsbedömning	21
4.3	Forskningsetiska överväganden	22
5	Resultat och analys	24
5.1	Uppfattningar om informationspåverkan	24
5.1.1	Beskrivningskategori 1: Spel med åsiktsfriheten	24
5.1.2	Beskrivningskategori 2: Bidrar till polarisering	26
5.1.3	Beskrivningskategori 3: Svår att stoppa	28
5.1.4	Beskrivningskategori 4: Negativa effekter på demokratin	30
5.2	Utfallsrum	31
5.2.1	Beskrivningskategoriernas inbördes relationer	31
6	Diskussion	34

6.1	Uppfattningar om informationspåverkan	34
6.2	Effekter för polisen som profession.....	37
6.3	Resultatens kopplingar till studiens teoretiska ramverk	38
6.4	Studiens begränsningar	39
7	Slutsatser och fortsatt forskning	41
7.1	Hur uppfattar framtida poliser informationspåverkan som fenomen?	41
7.2	På vilket sätt uttrycker framtida poliser att informationspåverkan har relevans för polisen som profession?	42
7.3	Demokratiska utmaningar	42
7.4	Fortsatt forskning	43
	Referenser	44

BILAGA 1: Intervjuguide

1 Inledning

Våren 2023 arbetade jag med en inlämningsuppgift som av en slump ledde in mig på ett antal vetenskapliga artiklar om informationspåverkan. Att fördjupa mig i ämnet gjorde mig både oroad och fascinerad. Informationspåverkan är en så uppenbart fientlig handling och den består av så många bottnar. I artiklarna läste jag om främmande makt. Sedan barnsben vet jag att främmande makt uttalat handlar om det stora landet i öst, men snart insåg jag att det inte är hela sanningen. Jag läste om strategiska narrativ, konstruerade för att få ett samhälle att vackla och sedan listigt utplanterade på genomtänkta kanaler för att säkerställa mesta möjliga spridning. Jag läste om sårbarheter i samhället och om syften som splittring och polarisering och om att sätta en demokrati i gungning. När jag var färdig med min inlämningsuppgift kände jag mig inte klar. Det fanns så mycket mer att utforska och ämnet kändes viktigt och aktuellt. Det var då jag kom fram till att min kommande kandidatuppsats skulle handla om informationspåverkan.

Enligt utredningen *En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret* (SOU 2020:29) finns det ännu ingen enhetlig och överenskommen definition av informationspåverkan. Ett sätt att beskriva fenomenet är enligt följande:

Aktiviteter som genomförs av främmande makt, eller antagonistiska aktörer, i syfte att påverka olika målgruppers uppfattningar, beteenden och beslutsfattande. Informationspåverkan utnyttjar samhällets sårbarhet och kan utmana befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet, våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter eller andra nationella intressen. (SOU 2020:29, s. 80)

I ett pressmeddelande informerar Förvarsdepartementet (2023) om den senaste tidens informationspåverkanskampanjer mot Sverige. Här nämns bland annat de felaktiga påståenden om Sverige som sprids av utländska aktörer med anledning av koranbränningarna, och påverkanskampanjen mot svensk socialtjänst som startade i slutet av 2021, den så kallade LVU-kampanjen (Ranstorp & Ahlerup, 2023). LVU-kampanjen är ett exempel på informationspåverkan som utövas av icke-statliga aktörer (Ranstorp & Ahlerup, 2023) men det finns också omtalade fall av informationspåverkan som utövas av andra stater mot Sverige. Från ryskt håll riktas kontinuerlig och uthållig informationspåverkan mot Sverige (Wagnsson & Barzanje, 2021) exempelvis i syfte att påverka beslut, uppfattningar och beteenden hos olika typer av beslutsfattare eller grupper i Sverige (Säkerhetspolisen, 2020).

Att utöva informationspåverkan räknas inte som ett brott i rättslig mening utan faller inom ramen för vår grundlagsskyddade yttrandefrihet (Andersson, 2023). Inte heller definieras informationspåverkan som en krigshandling (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2018) utan kan i stället användas som ett medel att påverka det svenska samhället och samtidigt ligga under tröskeln för vad som räknas som väpnad konflikt (Säkerhetspolisen, 2020). Däremot betraktas informationspåverkan som en fientlig handling, då den ofta utövas i syfte att undergräva medborgarnas förtroende för

demokratin genom att skapa grogrund för misstro och splittring av samhället (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2018).

Enligt 1–2 § i *Förordning med instruktion för Myndigheten för psykologiskt försvar* (SFS 2021:936) ska Myndigheten för psykologiskt försvar leda och samordna myndigheters verksamhet inom området Sveriges psykologiska försvar vilket bland annat innebär att identifiera informationspåverkan samt utbilda och ge stöd till andra myndigheter i hur informationspåverkan ska bemötas. Säkerhetspolisen och Polismyndigheten tillsammans med ytterligare ett antal myndigheter räknas som operativa i arbetet med informationspåverkan (Andersson, 2023). Enligt 1–2 § i *Polislagen* (SFS 1984:387) har Polismyndigheten och Säkerhetspolisen bland annat i uppdrag att främja trygghet, upprätthålla ordning och reda och ingripa vid störningar. I Säkerhetspolisens uppdrag ingår även författningsskydd, vilket innebär att myndigheten bland annat ansvarar för att skydda den fria samhällsdebatten från otillåten påverkan (Säkerhetspolisen, 2022).

1.1 Problemformulering

Det finns åtskilliga samhällsfunktioner och yrkesroller som direkt eller indirekt kan bli berörda av informationspåverkan, ett aktuellt exempel är socialtjänsten i samband med LVU-kampanjen (Ranstorp & Ahlerup, 2023). I den här uppsatsen vill jag sätta ljuset på polisverksamheten. Dels med dess uppdrag att skydda och värna grundläggande demokratiska fri- och rättigheter i åtanke, dels eftersom polisen i sitt yrkesutövande kan komma att direkt behöva hantera delar av de konsekvenser som informationspåverkan syftar till, dvs att splittra och skapa oro bland samhällets medborgare. Av dessa anledningar skulle det vara intressant att undersöka hur blivande och nyblivna poliser, med ett yrkesliv inom polisen framför sig, uppfattar informationspåverkan och dess eventuella konsekvenser på såväl demokratin som för dem i deras framtida yrkesutövande.

Inom det biblioteks- och informationsvetenskapliga fältet återfinns studier inom området desinformation, vilket är en företeelse som har nära koppling till informationspåverkan. Det finns forskning om hur informationskunnighet ger ökad motståndskraft mot desinformation (exempelvis Alwreikat, 2022; Apuke & Gever, 2023; Craft et al., 2017; Daunt et al., 2023; Jones-Jang et al., 2021) samt forskning kring hur desinformation värderas och sprids vidare (exempelvis Daunt et al., 2023; Karlova & Fisher, 2013; Miller et al., 2024). När det kommer till forskning som berör det snävare begreppet informationspåverkan upplever jag att det biblioteks- och informationsvetenskapliga fältet skulle kunna ta större utrymme. Exempelvis finns det ett behov av att undersöka hur människor tänker kring informationspåverkan, på demokratin och på samhället, eller som i det här fallet, en specifik yrkeskårs uppfattningar om informationspåverkan och dess konsekvenser på demokratin och sitt yrkesutövande. Wagnsson (2020) menar att ett fokus på människors oro kring informationspåverkan, i stället för på dess innehåll och budskap, kan ge en bättre bild av hotets natur och på så sätt göra det lättare att sätta in lämpliga motåtgärder. Att undersöka framtida polisens uppfattning om informationspåverkan skulle på så sätt kunna bidra i arbetet med hur informationspåverkan kan hanteras och motarbetas.

1.2 Syfte

Syftet med studien är att bidra med kunskap om framtida polisens syn på informationspåverkan, samt vidare att bidra med kunskap om vilka demokratiska utmaningar som framträder.

1.3 Forskningsfrågor

- Hur uppfattar framtida poliser informationspåverkan som fenomen?
- På vilket sätt uttrycker framtida poliser att informationspåverkan har relevans för polisen som profession?

1.4 Bakgrund

I inledningen nämns ett par aktuella desinformations- och informationspåverkanskampanjer riktade mot Sverige som har haft stort genomslag i samhället. Händelserna är av betydelse för den här studien men så färska att de ännu inte finns beskrivna i någon publicerad peer-review forskning. Här följer en kort redogörelse av dem. Därefter ges en övergripande beskrivning av den svenska polisutbildningen för att ge en bild av de kunskaper framtida poliser tillägnat sig innan de ger sig ut i arbetslivet.

1.4.1 LVU-kampanjen

LVU-kampanjen är enligt Ranstorp och Ahlerud (2023) en informationspåverkanskampanj riktad mot den svenska socialtjänsten som inleddes i början av år 2022. Narrativet som spreds beskrev bland annat att den svenska socialtjänsten kidnappar barn och då framför allt barn med utländska föräldrar och muslimsk trosuppfattning. På sociala medier fick frågan stort utrymme och samlade olika aktörer i gemensamma fysiska demonstrationer. De omfattande protestaktionerna medförde snabbt att narrativet om den svenska socialtjänsten som kidnappar barn fick stor internationell spridning (Ranstorp & Ahlerud, 2023). Ranstorp och Ahlerud (2023) beskriver det som ”den största påverkanskampanj som Sverige någonsin har träffats av” (Sammanfattning, stycke 1). Kampanjen har medfört att socialtjänsten såväl som andra offentliga institutioner och även enskilda socialsekreterare har utsatts för hot och trakasserier (Ranstorp & Ahlerud, 2023).

1.4.2 Koranbränningarna och påskupploppen

I samband med påsken 2022 genomförde den danske högerextremisten Rasmus Paludan koranbränningar i ett antal svenska städer (Ranstorp & Ahlerud, 2023). Ranstorp och Ahlerud (2023) skriver att Paludan hade sökt och fått tillstånd att utföra koranbränningarna och kunde göra detta under polisbeskydd med hänvisning till yttrandefriheten. Händelserna medförde kraftiga motreaktioner i form av kravaller, vilka sedermera kom att kallas påskupploppen, där mer än 100 poliser och även flera privatpersoner skadades (Ranstorp & Ahlerud, 2023). Att det skulle ha legat någon form av informationspåverkanskampanj bakom upploppen har efterföljande utredningar inte kunnat påvisa (Nekham & Skogelin, 2022) men upploppen i sig blev enligt Ranstorp och Ahlerud (2023) uppmärksammade stort i arabisktalande medier och har

enligt Nilsson och Karlsson (2023) medverkat till att globala aktörer sprider desinformation om Sverige som ett islamfientligt land.

Myndigheten för psykologiskt försvar (2024) skriver om den vilseledande information som spreds i samband med koranbränningarna. Förutom att sprida felaktig information om Sverige som ett islamfientligt land spreds det också felaktigt att staten stödde bränningarna. Hela situationen ledde till att säkerhetsnivån i Sverige höjdes och att en diskussion om yttrandefrihetens utformning tog fart (Myndigheten för psykologiskt försvar, 2024).

1.4.3 Polisutbildningen i Sverige

Polisutbildning ges vid fem olika lärosäten i Sverige: Umeå universitet, Södertörns högskola, Högskolan i Borås, Linnéuniversitetet och Malmö universitet. Utbildningen ges som en uppdragsutbildning vilket i det här fallet innebär att lärosätena, utsedda av regeringen enligt *Förordningen om utbildning till polisman* (SFS 2014:1105) mot en avgift håller i polisutbildningen på uppdrag av Polismyndigheten enligt *Förordningen om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor* (SFS 2002:760) som sin tur ansvarar för utbildningen och därmed bland annat beslutar om såväl antagning som utbildningsplan och examination (SFS 2014:1105). Utbildningens längd är satt till fem terminer (SFS 2014:1105), varav de fyra första terminerna utgörs av polisprogrammet vid något av de utsedda lärosätena och den sista terminen utgörs av en betald aspirantutbildning (Polisen, 2023a). Aspirantutbildningen sker enligt *Betänkandet av polisutredningen* (SOU 2016:39) hos Polismyndigheten under handledning av en erfaren polis.

Polisprogrammet på Högskolan i Borås – ett exempel:

Högskolan i Borås (HB) får stå som exempel på hur Polismyndighetens utbildningsplan efterlevs. Utbildningen varvar praktik och teori och kurserna hålls av såväl polislärare från Polismyndigheten, som av akademiska lärare från HB (Polisprogrammet, 2023). Studierna tar sin grund i vad polisyrket innebär, vilket uppdrag polisen har, samt vilka lagar och regelverk det finns att förhålla sig till (Polisprogrammet, 2023). Problembaserad metodik tillämpas (Polisprogrammet, 2023) vilket innebär att studenterna får verklighetsbaserade situationer att analysera något som i *Betänkandet av polisutredningen* (SOU 2016:39) anses som en viktig del i utbildningen.

Genom kursen ”Polisen och samhället” får studenterna under den första terminen grundläggande kunskap i demokratiska processer i Sverige och EU och vilken roll polisen har i samhället och demokratin (Högskolan i Borås, 2022a). Kursen ”Att arbeta som polis i utsatta områden” som ges under den tredje terminen behandlar brottsförebyggande och trygghetskapande polisarbete i socialt utsatt områden och berör frågor som utsatthet, parallella samhällsstrukturer, kultur, etnicitet och vikten av samverkan och tillit (Högskolan i Borås, 2022b). I kursen ”Polisiärt arbete vid större händelser” som ges under den fjärde och sista terminen får studenterna inblick i hur organisering och arbete ser ut vid tillfällen när den allmänna ordningen och säkerheten är hotad, exempelvis vid ordningsstörningar i större folksamlingar (Högskolan i Borås, 2023c). Kursen ”Internationellt polisiärt arbete och omvärldens påverkan på polisens uppdrag i Sverige”, också den hålls under den fjärde terminen, fokuserar på hur

förhållanden i omvärlden påverkar polisens uppdrag i Sverige och tar bland annat upp frågor som handlar om internationellt kopplad våldsbejakande politisk och religiös extremism, vad våldsbejakande ideologier innebär och hur de påverkar allmän ordning och säkerhet i Sverige (Högskolan i Borås, 2023d).

De kursinslag som tagits upp här har ansetts vara av extra intresse för den aktuella kandidatuppsatsens kontext. För den som vill läsa mer om utbildningen finns samtliga kurser som ingår i polisprogrammets fyra terminer tillgängliga genom att söka på polisprogrammet på Programtorget på HB:s hemsida (Programtorget, u.å.).

1.5 Grundläggande begrepp

I detta avsnitt lyfts några i uppsatsen förekommande begrepp tillsammans med en kort beskrivning över hur de ska förstås inom ramen för studiens kontext. Begreppen kommer överlag att fördjupas och ge en teoretisk inramning i något av uppsatsens kommande kapitel.

1.5.1 Desinformation

Desinformation definieras här på samma sätt som det engelska begreppet *disinformation*, det vill säga spridning av avsiktligt felaktig information (Rubin, 2019). Närbesläktade begrepp till desinformation är propaganda, vilseledning och ryktesspridning (Nationalencyklopedin, 2023a).

Inom litteraturen används en mångfald av begrepp vars innebörd är samstämmiga med desinformation. Tucker et al. (2018) likställer begrepp som fake news, konspirationsteorier och propaganda med begreppet desinformation. För att underlätta läsbarheten i den aktuella uppsatsen har jag valt att följa Tucker et al.s (2018) exempel.

1.5.2 Framtida poliser

Begreppet framtida poliser inrymmer förutom polisstudenter även personer som blivit antagna men ännu inte påbörjat polisutbildningen samt nyligen färdigutbildade personer som hunnit arbeta en kort tid som poliser.

1.5.3 Främmande makt

Med främmande makt menas antingen stater som har ett fientligt syfte eller icke-statliga aktörer med ideologisk agenda (Ottoson, 2024).

1.5.4 Informationspåverkan

I studien har jag valt att definiera informationspåverkan på följande sätt: Ett land eller en icke-statlig aktör sprider strategiska narrativ, alltså medvetet felaktiga berättelser, om ett annat land, med syften som handlar om att underminera demokratin och skapa splittring och oro i det samhället.

Definitionen är en bearbetning av Ottosons (2024) sätt att beskriva informationspåverkan som något som, ofta i form av strategiska narrativ, används av främmande makt som en del av organiserade påverkanskampanjer i syfte att underminera demokratin och skapa splittring och oro i samhället (Ottoson, 2024).

1.5.5 Narrativ

Begreppet *strategiska narrativ* är starkt förknippat med informationspåverkan och handlar om berättelser som är konstruerade för att förklara en viss grupp av människor eller ett visst händelseförlopp (Ottoson, 2024). Enligt Försvarets högskolan (2021) är dessa typer av berättelser medvetet snedvridna och felaktiga för att få andra att reagera på ett visst sätt.

Där jag i texten bara skriver narrativ, alternativt vilseledande narrativ, är det för att underlätta läsbarheten i texten. Betydelsen ska i den här uppsatsen ses som densamma som den som anges ovan för strategiska narrativ.

1.6 Kort om demokrati

Grundläggande för ett demokratiskt politiskt system är enligt Lindberg och Teorell (2013) att medborgarna gemensamt utser landets ledande befattningar i öppna val med allmän rösträtt. I Sverige ses det som viktigt att genomföra det majoritetens av medborgarna vill, något som kallas för majoritetsdemokrati eller folksuveränitetsprincipen (Lindberg & Teorell, 2015). Enligt Dahl (1998) är folksuveränitetsprincipen en av demokratins hörnstenar. Den säkerställer att makten utgår från medborgarna och ger på så sätt legitimitet åt regeringen (Dahl, 1998). Att makten i Sverige utgår från folket är enligt Näsström (2021) befast i konstitutionen, i den grundlag som benämns regeringsformen och som beskrivs som den mest grundläggande av Sveriges grundlagar (Sveriges riksdag, 2024). Av regeringsformen framgår hur landet ska styras, vilka rättigheter medborgarna har och hur fördelningen av den offentliga makten ser ut (Sveriges riksdag, 2024). Näsström (2021) menar att regeringsformen stärker demokratin, bland annat genom att skapa förutsägbarhet, likhet inför lagen och motverka godtycklighet i maktutövningen. Här skriver Dahl (1998) om en annan grundläggande demokratisk princip, maktfördelningsprincipen. Den handlar om hur makten inom staten struktureras så att det skapas en balans mellan varje enskild del så att ingen del får för mycket makt (Dahl, 1998). Enligt utredningen *Maktdelning* (SOU 1999:76) utgörs dessa delar i en svensk kontext av riksdagen, regeringen, och domstolarna. Makten är fördelad mellan dem på så sätt att riksdagen lagstiftar, regeringen verkställer och domstolarna dömer (SOU 1999:76). Maktdelningen bidrar till en tröghet i det politiska systemet som gör att det inte lättvindigt går att ändra på lagar och regelverk, den ser till att våra politiska ledare inte enkelt kan falla för korruption eller skaffa sig makt för att kunna styra efter egen agenda (Näsström, 2021).

Ett annat utmärkande drag för en demokrati är enligt Lindberg och Teorell (2013) att ett antal grundläggande politiska fri- och rättigheter ska upprätthållas. Till dessa hör bland annat åsiktsfrihet, organisations- och mötesfrihet samt frihet från förtryck (Lindberg & Teorell, 2013). I Sverige är åsiktsfriheten grundlagsskyddad i regeringsformen genom bestämmelser om yttrandefrihet, informationsfrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet (Nationalencyklopedin, 2023c). Enligt kap. 2, i *Regeringsformen* (SFS 1974:152) går dessa bestämmelser under samlingsbenämningen opinionsfriheter.

Att ändra i en grundlag är en långsam process. Riksdagen måste fatta samma beslut två gånger och däremellan ska det hållas ett riksdagsval så att folket har möjlighet att ta

ställning till och kunna vara med och påverka den föreslagna grundlagsändringen (Sveriges riksdag, 2023).

1.6.1 Yttrandefrihet

Enligt 1 §, kap. 2 i *Regeringsformen* (SFS 1974:152) har vi rätt att fritt och med olika medel (tal, skrift, bild eller på annat sätt) sprida information och uttrycka våra tankar, åsikter och känslor. Enligt Myndigheten för psykologiskt försvar (2024) innebär yttrandefrihet att vi alla har rätt att fritt säga vad vi tycker. Vi får kräva förändringar och lyfta problem och orättvisor. Yttrandefrihet ses som en hörnsten för en öppen och fungerande demokrati (Myndigheten för psykologiskt försvar, 2024).

1.6.2 Religionsfrihet

Enligt 1 §, kap. 2 i *Regeringsformen* (SFS 1974:152) är var och en fri att utöva sin religion, ensam eller tillsammans med andra. Myndigheten för stöd till trossamfund (u.å.) skriver att värnandet om religionsfriheten är ett sätt att motverka förföljelse och förtryck och att skapa ett samhälle med acceptans och tolerans för religiösa minoriteter. Religionen är inte styrande i ett demokratiskt samhälle. I ett demokratiskt samhälle verkar demokratin och med det dess skydd för minoriteter, exempelvis genom religionsfrihet (Myndigheten för stöd till trossamfund, u.å.). Regeringskansliet (2023a) skriver att religioner inte är skyddade mot åsiktsyttringar som ifrågasätter religiösa budskap eller som kan uppfattas som sårande för den som är troende. I dessa fall väger yttrandefriheten tyngre (Regeringskansliet, 2023a).

1.6.3 Polisens roll i demokratin

Enligt Regeringskansliet (2023b) tillhör Polismyndigheten organisatoriskt Justitiedepartementet som i sin tur sorterar under regeringen. Enligt *Maktindelning* (SOU 1999:76) har regeringen den verkställande makten enligt maktfördelningsprincipen vilket innebär att Polismyndigheten, som lyder under regeringen, har en verkställande funktion.

Enligt 2 § *Polislagen* (SFS 1984:387) hör det bland annat till Polismyndighetens uppgifter att förebygga, förhindra och upptäcka brott och andra störningar av den allmänna ordningen eller säkerheten, att övervaka den allmänna ordningen och säkerheten och ingripa när störningar har inträffat samt att utreda och beivra brott som hör under allmänt åtal.

Svensk polis har ett uttalat uppdrag att skydda landet från aktörer som vill missbruka Sveriges öppenhet och demokrati och spelar därmed en viktig roll i upprätthållandet av grundläggande fri- och rättigheter (Polisen, 2023b). När det kommer till yttrandefrihet är det polisens uppdrag att tillse att var och en har möjlighet att uttrycka sina åsikter i enlighet med gällande lagar, att allmän ordning och säkerhet upprätthålls och att inga brott begås (Polisen, 2023c).

1.7 Avgränsningar

Studien undersöker framtida polisens syn på informationspåverkan i en svensk kontext. Detta hindrar dock inte att delar av litteratur och tidigare forskning som används i uppsatsen kan vara gjord utanför Sveriges gränser.

Informationspåverkan kan ses i ljuset av det mer omfattande begreppet påverkansoperationer där informationspåverkan utgör en delaktivitet.

Informationspåverkan definieras i studien som att: Ett land eller en icke-statlig aktör sprider strategiska narrativ, alltså medvetet felaktiga berättelser, om ett annat land, med syften som handlar om att underminera demokratin och skapa splittring och oro i det samhället. Se även under avsnitt 1.5.4.

Ytterligare en avgränsning är den om hur uppsatsen förhåller sig till demokratiperspektivet. Under avsnitt 1.6 ges en kortfattad beskrivning av hur demokrati ska förstås inom ramen för studiens kontext.

2 Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras svensk respektive internationell tidigare forskning som är relevant för studien. Syftet med studien är att bidra med kunskap om framtida polisers syn på informationspåverkan och i detta finns det ett flertal aspekter som är relevanta att belysa. Med anledning av det har jag delat in den tidigare forskningen i fem olika områden: forskning om informationspåverkan, forskning om spridning av desinformation, forskning om informationskunnighet, forskning om polarisering och demokrati samt forskning om polisstudenter och polisarbete. Eftersom dessa ämnen är viktiga för studien har jag breddat min sökning till andra forskningsfält än biblioteks- och informationsvetenskap. I anslutning till respektive område beskriver jag kort varför jag tycker att ämnet är viktigt för min studie samt vilka forskningsfält som jag tolkar som dominerande.

2.1 Forskning om informationspåverkan

Jag har valt att huvudsakligen titta på forskning som har koppling till Sverige eftersom det är i en sådan kontext studien sker. Forskning om informationspåverkan som företeelse är framför allt inriktad på vem som är utövare, i vilket syfte samt hur och på vilket sätt informationspåverkan utövas. Forskningen sker huvudsakligen inom fält som studerar aspekter inom statsvetenskap, säkerhet och försvar.

Enligt Ramsay och Robertshaw (2019) och Wagnsson (2023) dominerar Ryssland som utövare av informationspåverkan mot Sverige och det sker primärt via två kanaler; RT (Russia Today) och Sputnik. Nyhetskanalerna finns tillgängliga i Sverige såväl online som via sociala medier och bland de i Sverige som tar del av nyhetsförmedling via RT och Sputnik och sedan väljer att sprida narrativet vidare ses en överrepresentation av unga män som politiskt sympatiserar med icke-parlamentariska partier (Wagnsson, 2023). Wagnsson och Barzanje (2021) beskriver hur Ryssland med hjälp av Sputnik för ut ett strategiskt genomtänkt narrativ där Sverige framställs som ett land i förfall. Ett huvudnarrativ repeteras kontinuerligt om Sverige som ett politiskt splittrat land i socialt kaos vilket underbyggs med ett antal förstärkande delberättelser, exempelvis att Sverige är i konstant konflikt med resten av världen och att Sverige genom immigration och brottslighet har blivit ett invaderat och osäkert land (Wagnsson & Barzanje, 2021).

Zalewski (2023) har studerat hur Turkiet använde Sveriges Natoansökanprocess för egna syften. Genom att måla upp ett narrativ om Sverige som islamfientligt med anledning av koranbränningarna ville Turkiet få Sverige att förbjuda koranbränningar genom att tvinga igenom ändringar i grundlagen om yttrandefriheten innan ett godkännande om tillträde i Nato skulle ges från Turkiets sida (Zalewski, 2023).

2.2 Forskning om spridning av desinformation

Mekanismer bakom spridning av vilseledande narrativ ser jag som en viktig delaspekt i själva begreppsdefinitionen av informationspåverkan. Varför står det då spridning av desinformation som rubrik och inte spridning av vilseledande narrativ? Det visade sig svårt att hitta forskning som specifikt beaktar just spridning av vilseledande narrativ.

För att komma runt det har jag i stället gjort antagandet att bakom spridning av vilseledande narrativ ligger samma mekanismer som bakom spridning av desinformation, vilket är anledningen till bildandet och benämningen av detta område. Jag har vidare antagit att studier om mekanismer bakom spridning av desinformation inte behöver vara beroende av geografiskt sammanhang och därför vänt mig till svensk såväl som internationell forskning. Forskning kring spridning av desinformation hittas till stor del inom informations- och informationsteknologiska vetenskaper.

Karlova och Fisher (2013) menar att för att förstå människors informationsbeteende när det kommer till desinformation behöver hänsyn tas till den kontext desinformationen ges in i eftersom olika historiska, sociala och kulturella aspekter kan påverka hur desinformationen tas emot och används. Beroende på hur stor grad av misstänksamhet människor besitter bedömer de om, och hur de ska använda desinformationen (Karlova & Fisher, 2013). En studie av Daunt et al. (2023) visar att personer som uppfattar att desinformationen är trovärdig tenderar att fördjupa sig i dess vilseledande innehåll och på så sätt bli än mer övertygade av de argument som förs fram för att bekräfta den aktuella ståndpunkten. Miller et al. (2024) har visat att ju mer desinformationen ligger i linje med den egna politiska övertygelsen desto trovärdigare upplevs den vara. Karlova och Fisher (2013) menar att människor kan välja att dela desinformationen vidare även om de inte tror på den. Detta visar även Wagnssons (2023) studie där unga män, även om de inte nödvändigtvis själva tror att det är sant, väljer att sprida ett narrativ från ryskt håll vidare. Genom att likna desinformation vid ett virus beskriver Rubin (2019) hur desinformation i en gynnsam miljö, bestående av dåligt reglerade sociala medieplattformer, tas upp av mottagliga värddar i form av överbelastade, stressade nyhetskonsumenter med låg informationskunnighet. För att motverka desinformation menar Rubin (2019) att det behövs både automatiserade detektionslösningar för att identifiera desinformation och hårdare regleringar av sociala medier i kombination med utbildning av människor i media- och informationskunnighet för att förbättra motståndskraften mot desinformation. Det sistnämnda leder oss in på nästa område.

2.3 Forskning om media- och informationskunnighet

Rubin (2019) nämner media- och informationskunnighet som ett sätt att öka motståndskraft mot desinformation och det är i den kontexten jag ser forskning i ämnet som relevant för min studie. På samma sätt som jag i föregående avsnitt har satt ett lika-med tecken mellan begreppen desinformation och vilseledande narrativ när det gäller vilka mekanismer som ligger bakom spridning av desamma sätter jag nu ett lika-med tecken mellan begreppen när det handlar om vad som gör oss mer motståndskraftiga mot dessa företeelser. Även för detta ämne har jag sökt efter såväl svensk som internationell forskning. Forskning som berör media- och informationskunnighet hittas till stor del inom det biblioteks- och informationsvetenskapliga fältet.

På en grundläggande nivå menar Haider och Sundin (2022) att media- och informationskompetens kan förstås som en kombination av färdigheter och kunskaper som behövs för att vi på ett effektivt sätt ska kunna söka, analysera, utvärdera och använda information från olika medier. Vidare menar Haider och Sundin (2022) att färdigheter för att analysera och utvärdera information i dagens digitaliserade samhälle,

utöver att kritiskt granska informationens innehåll, även måste innefatta en förståelse för den infrastruktur som ligger bakom de informationsflöden vi tar del av. Det innebär bland annat att ha en förståelse för hur algoritmer fungerar och att dessa är konstruerade så att information vi får ta del av via digitala plattformar är personligt anpassad och likriktad för oss som enskilda individer (Haider & Sundin, 2022).

Flera studier visar att media- och informationskunnighet gör oss mer motståndskraftiga mot desinformation (Alwreikat, 2022; Apuke & Gevers, 2023; Craft et al., 2017; Daunt et al., 2023; Jones-Jang et al., 2021). Förutom att media- och informationskunnighet hjälper oss att lättare identifiera desinformation blir vi också mindre benägna att dela desinformationen vidare till andra (Alwreikat, 2022; Apuke & Gevers, 2023). Även i de fall desinformationen ligger i linje med den egna övertygelsen kan media- och informationskunnighet bidra till att vi inte delar den vidare (Craft et al., 2017).

2.4 Forskning om demokrati och polarisering

Syftet med informationspåverkan är att skapa splittring och oro samt underminera demokratin i ett samhälle. Av den anledningen har jag sett det som relevant att titta på forskning som handlar om polarisering och demokrati. Inte heller detta område tänker jag behöver vara knutet till en svensk kontext. Nedan följer en sammanfattning av aktuell svensk såväl som internationell forskning som jag funnit relevant för studien. Forskning som handlar om polarisering och demokrati hittas övervägande inom statsvetenskaplig forskning.

Bernaerts et al. (2023) menar att polarisering kan definieras som en process där det succesivt utvecklas ett avstånd i mellanmänniskliga relationer och där individer i ökande grad blir känslomässigt avståndstagande till varandra. Det tar sig uttryck i att individer distanserar sig från varandra när det kommer till åsikter och attityder och att grupper känner en ömsesidig negativ påverkan gentemot varandra och därför väljer att isolera sig från varandra (Bernaerts et al., 2023). Retorik knuten till polarisering utgår från ett ”vi mot dem”-tänk och frågan kring vad som skapar polariseringen mellan de olika grupperna likriktas till att diskutera en enstaka fråga medan andra möjliga orsaker inte beaktas (McCoy et al., 2018).

Gil de Zúñiga et al. (2022) har funnit att personer som inte aktivt söker nyhetsinformation om viktiga samhällsfrågor utan upplever sig vara välinformerade genom de nyheter som når dem via sociala medier tenderar att ställa sig extra positiva till algoritmstyrda nyheter. Ett sådant förhållningssätt i kombination med en tendens att på sociala medier vilja hålla diskussioner om aktuella nyheter med likasinnade bidrar till politisk polarisering (Gil de Zúñiga et al., 2022). Piazza (2021) visar att politisk desinformation som sprids på sociala medier förstärker den politiska polariseringen i samhället och blir på så sätt en av processerna bakom ökad inhemsk terrorism. Fitzgerald et al. (2023) visar i en studie att hos svenska tonåringar är känsla av tillhörighet och att känna sig hemma (i sitt land, sin kommun och sitt grannskap) faktorer som stöttar och främjar demokratiska värderingar. Och omvänt, de som lever i relativ fattigdom, är utrikesfödda eller inte har tillit till andra är de som känner sig minst hemma i samhället och därmed riskerar att inte ta till sig demokratiska värderingar i lika hög grad (Fitzgerald et al., 2023).

När det kommer till den allmänna bilden av att informationspåverkan används för att skapa splittring och oro hos människor i ett samhälle (Chen 2022; Ramsay & Robertshaw, 2019; Rawnsley, 2005) menar Wagnsson (2020) och Hoyle et al. (2021) att det finns en forskningslucka när det kommer till att empiriskt visa informationspåverkans faktiska psykologiska effekter. För att ta fram åtgärder för att motarbeta informationspåverkan menar de att det bland annat behövs möjligheter att mäta den effekt den har på människor (Hoyle et al., 2021; Wagnsson, 2020). Genom att inte bara fråga vad människor tänker i en fråga utan hur de tänker om frågan menar Awan et al. (2011) att processer startas i gång som gör att de börjar reflektera och ifrågasätta sitt förhållningssätt i frågan, både inför sig själva och gentemot andra (Awan et al., 2011). Wagnsson (2020) har undersökt hur svenskar uppfattar informationspåverkan och resultaten från studien visar framför allt en oro över att informationspåverkan ska gå ut över demokratin och sammanhållningen på samhällsnivå (Wagnsson, 2020).

Enligt Placek (2024) förstärker användandet av sociala medier hur människor ser på sitt lands demokrati. I ett land med robust demokrati är människor som ofta använder sociala medier mer nöjda med demokratin än människor som sällan använder sociala medier. Det motsatta kan ses när demokratin försvagas i ett land, frekventa användare av sociala medier är då mindre nöjda med demokratin än de som använder sociala medier mer sällan (Placek, 2024).

2.5 Forskning om polisstudenter och polisarbete

Det sista området behandlar forskning om polisstudenter i en svensk kontext. Det finns inte mycket sådan forskning att tillgå men den jag funnit handlar om polisstudenters syn på kompetenser som de tillägnar sig under polisutbildningen vilket jag ser som relevant för min studie. Jag berör också kortfattat polisens uppdrag i samband med masshändelser. Forskningen som presenteras nedan är framför allt gjord inom ämnesområde pedagogik.

En enkätstudie visar att polisstudenter anser att både traditionella och nya kompetenser är viktiga att tillägna sig inför sin framtida yrkesutövning (Kohlström et al., 2017). Med traditionella kompetenser menas färdigheter som taktik och handlingskraft medan nya kompetenser handlar om mer allmänna färdigheter som kommunikationsförmåga, flexibilitet och mångfaldskompetens (Kohlström et al., 2017). Att polisstudenterna får utbildning i de nya kompetenserna i samband med polisutbildningen är enligt Kohlström (2023) framvuxet ur en strategi om att utveckla en mer professionell polis. Enligt Bäck (2020) sker en förändring i hur polisstudenter värderar de kompetenser de tillägnar sig under utbildningen. Från att i början av utbildningen värdera kompetenserna högt tillskriver polisstudenterna samma kompetenser mindre vikt mot slutet av utbildningen. Detta tror Bäck (2020) kan bero på att de möten med yrkespraktiken som studenterna har under utbildningens gång ger dem en annan bild av vilka kompetenser som är viktiga för yrkesutövandet. Det kan också handla om att polisstudenterna upptäcker att professionen omges av ramar och riktlinjer som i praktiken begränsar nyttjandet av de erhållna kompetenserna (Bäck, 2020).

Granström et al. (2016) skriver om polisens uppdrag att upprätthålla ordning i samband med olika typer av masshändelser. I begreppet masshändelser ryms till exempel tillståndsgivna såväl som icke tillståndsgivna politiska demonstrationer och olika typer av motdemonstrationer. Polisen ska med fredliga medel värna yttrandefrihet och demonstrationsrätt utan att störningar uppkommer och ska också kunna avgöra vems rättigheter och säkerhet som i första hand ska värnas. Granström et al. (2016) menar också att en viktig uppgift för polisen i samband med masshändelser är att kunna urskilja olika grupper i vad som vid en första anblick ser ut som en enda stor homogen grupp. Varje undergrupp i en grupp utgör ett eget sammanhang för övriga grupper och behöver bemötas utifrån just sitt sammanhang. I de fall kravaller bryter ut handlar det ofta om att det inte funnits förmåga göra skillnad på de olika undergrupperna vilket lett till att alla har då bemötts på samma sätt (Granström et al., 2016).

3 Teori: fenomenografi

Studiens primära syfte är att bidra med kunskap om framtida polisens syn på informationspåverkan. För studier där begreppet uppfattning är centralt menar Patel och Davidson (2021) att en fenomenografisk ansats passar bra och det är den ansatsen som har valts för den här studien. Fenomenografiska studier strävar efter att söka efter en djupare mening i empirin än det som omedelbart kan observeras och har på så sätt likheter med hermeneutiken (Patel och Davidson, 2021). En hermeneutisk ansats hade dock inte passat för den här studien eftersom Patel och Davidsson (2021) menar att det hermeneutiska förhållningssättet syftar till att vilja förstå och tolka människors tillvaro medan fenomenografien är intresserad av att beskriva människors uppfattningar om ett fenomen.

Fenomenografien bygger på ett antal grundantaganden (Alexandersson, 1994), som har fått utgöra det teoretiska ramverket i den här studien. Därtill beskriver den fenomenografiska ansatsen relativt ingående vilka tillvägagångssätt som är lämpliga för datainsamling, urval och dataanalys (Alexandersson, 1994; Marton 1988) vilket innebär att den fenomenografiska ansatsen i den här studien ligger till grund för såväl det teoretiska ramverket som för metodval.

3.1 Fenomenografins grundantaganden

Alexandersson (1994) menar att det finns några grundantaganden för den fenomenografiska ansatsen. Dessa handlar om hur människor uppfattar ett fenomen och att det finns variationer i hur fenomenet uppfattas, vidare att dessa variationer relaterar inbördes till varandra och slutligen att uppfattningarna om fenomenet kan dekontextualiseras och därmed möjliggöra användning i andra sammanhang än det som för stunden studeras (Alexandersson, 1994).

3.1.1 Hur ett fenomen uppfattas

Marton (1988) menar att fenomenografien har en relationell utgångspunkt, att en relation mellan en individ och ett specifikt fenomen i omvärlden studeras för att försöka beskriva hur det specifika fenomenet visar sig för individen (Marton, 1988). Inom fenomenografien kallas detta för att anta ett andra ordningens perspektiv eftersom forskaren inte är ute efter att direkt beskriva fenomenet i sig, vad fenomenet är, utan i stället hur fenomenet visar sig för människor, hur det uppfattas (Marton, 1988).

Begreppet uppfattning anses vara fenomenografins mest betydelsefulla begrepp (Alexandersson, 1994) och kan förenklat beskrivas så här:

En uppfattning som en människa har om ett specifikt fenomen ses som det sätt människan förstår eller *erfar* det fenomenet (Dahlgren & Johansson, 2015) och vilket innehåll hon ger åt relationen mellan sig själv och fenomenet (Alexandersson, 1994). Att *erfara* något är att ”genom egen upplevelse bli medveten om ngt sammanhang e.d.”, alternativt ”få kunskap om” (Nationalencyklopedin, 2023b).

3.1.2 Beskrivningskategorier - variationer i hur ett fenomen uppfattas

Förutom att rikta in sig på hur människor uppfattar ett fenomen utgår fenomenografin från att olika människor har olika relationer till världen och att de genom sina olika erfarenheter uppfattar ett fenomen på olika sätt (Alexandersson, 1994). De kvalitativt skilda förståelser människor har om ett specifikt fenomen resulterar inte bara i en uppfattning, utan i en uppsättning uppfattningar om fenomenet (Dahlgren & Johansson, 2015).

Dahlgren och Johansson (2015) skriver att fenomenografin som grund utgår från att det finns ett begränsat antal sätt ett fenomen kan uppfattas på men att det inte går att vara säker på att en enskild studie verkligen har fångat upp alla tänkbara uppfattningar om fenomenet. McGill (2018) refererar till Uljens (1996) som menar att ett fenomen normalt kan uppfattas på två till sex olika sätt, vilket enligt McGill (2018) innebär att det räcker med relativt få djupintervjuer för att uppnå mättnad när det kommer till de kvalitativt olika uppfattningar som kan finnas om ett fenomen.

De kvalitativt olika förståelserna som studien har identifierat om fenomenet kallas inom fenomenografin för beskrivningskategorier, vilka representerar de kvalitativt olika uppfattningar individerna har om fenomenet (Åkerlind, 2012).

3.1.3 Utfallsrum - Variationernas inbördes relation

De identifierade beskrivningskategorierna beskriver de olika sätten att tänka kring fenomenet och sätts samman i ett organiserat system som visar hur kategorierna relaterar till varandra (Marton, 1988). Beskrivningskategorierna och hur de relaterar till varandra utgör enligt Marton (1988) de viktigaste inslagen i fenomenografisk forskning och kallas sammantaget för studiens utfallsrum (Dahlgren & Johansson, 2015).

3.1.4 Dekontextualisering

Marton (1988) skriver att i en fenomenografisk studie utgår man från ett definierat ramverk bestående av problemet som skall studeras (hur uppfattas informationspåverkan) och de som ingår i studien (framtida poliser). Inom det givna ramverket strävar man efter att urskilja de tydligaste och mest grundläggande aspekterna av relationen mellan individen och fenomenet (Marton 1988). Marton (1988) menar att beskrivningskategorierna sällas fram på ett sådant sätt att de blir dekontextualiserade vilket gör att de kan vara användbara i andra sammanhang än i enbart den studerade kontexten.

4 Metod

Inom fenomenografin används kvalitativa metoder för insamling av empiriskt material och analys (Alexandersson, 1994; Marton 1988). Det ligger i linje med Patel och Davidsson (2019) som menar att kvalitativa metoder används för studier som syftar till att nå en fördjupad kunskap kring hur en företeelse eller ett fenomen kan tolkas och förstås.

Alexandersson (1994) och Marton (1988) beskriver i flera delar hur metodiken kan se ut vid såväl datainsamling som analys när det kommer till fenomenografiska studier. I kombination med annan mer generell metodlitteratur refererar metodavsnittet som följer till Alexandersson (1994) och Marton (1988) där det är tillämpligt.

4.1 Insamling av empiriskt material

4.1.1 Semistrukturerade intervjuer

Enligt Marton (1988) är intervjuer den primära metoden för fenomenografisk materialinsamling. Här är det viktigt att ta ställning till vilka frågor som ska ställas och på vilket sätt de ställs. Frågorna ska ställas så öppna som möjligt för att intervjupersonerna själva ska kunna styra i vilken omfattning de svarar på frågan. Ordningsföljden i vilken frågorna ställs kan variera mellan intervjuerna (Marton, 1988).

Den typ av intervju Marton (1988) beskriver stämmer väl överens med det som kallas för semistrukturerade intervjuer (Bryman, 2018; Luo & Wildemuth, 2017). Vid semistrukturerade intervjuer vill man gärna låta samtalet röra sig i olika riktningar eftersom det ger en bild över vad intervjupersonen upplever är viktigt (Bryman 2018). Intervjuaren använder sig av en intervjuguide med tematiserade frågor som ska beröras under samtalet. Intervjupersonens svar ges stort utrymme och frågorna behöver inte följa den ordning som står i intervjuguiden. Intervjuaren är fri att gå utanför intervjuguiden för att vid behov ställa kompletterande och klargörande frågor i anslutning till något som intervjupersonen sagt (Bryman, 2018).

Luo och Wildemuth (2017) menar att intervjuaren normalt har intervjupersonen framför sig vid genomförandet av de semistrukturerade intervjuerna men att de även kan göras via andra kanaler som via e-post, över telefon eller olika webbaserade applikationer.

Information som kommer fram vid muntlig kommunikation kan vara svårfångad, därför menar Bryman (2018) och Luo och Wildemuth (2017) att kvalitativa intervjuer bör spelas in och transkriberas. Transkriptionerna utgör sedan basen för analysarbetet (Luo & Wildemuth, 2017). Att transkribera är tidskrävande. Luo och Wildemuth (2017) menar att ett avvägande behöver göras huruvida intervjuerna ska transkriberas i sin helhet eller om endast delar ska skrivas ut och resterande delar följa med till analysarbetet i form av anteckningar. När det kommer till fenomenografiska undersökningar menar dock Alexandersson (1994) att intervjuerna skrivs ut i sin helhet och normalt så nära talspråket som möjligt, inklusive mumlanden och pauser.

4.1.2 Intervjuguide

Intervjuguiden för semistrukturerade intervjuer tas fram utifrån studiens forskningsfrågor och vilken information som behövs från intervjupersonerna för att dessa ska kunna besvaras. Utifrån detta formuleras övergripande teman och tillhörande intervjufrågor som testas mot en pilotgrupp och därefter eventuellt omarbetas till en slutgiltig intervjuguide (Bryman, 2018).

I den här studien handlar forskningsfrågorna om hur framtida poliser uppfattar informationspåverkan som fenomen, samt vilken relevans informationspåverkan kan komma att få för dem i det framtida yrkesutövandet. För att få svar på det ansåg jag viktiga teman för intervjuguiden dels vara hur intervjupersonerna uppfattar informationspåverkan som fenomen i sin helhet, dels hur de uppfattar de olika ingående delarna som begreppet informationspåverkan utgörs av. Forskningsfrågan som rör informationspåverkans relevans för polisens yrkesutövande speglas inte direkt i något tema i intervjuguiden utan kommer in som intervjufrågor i samband med att olika perspektiv av informationspåverkan berörs.

En viktig aspekt vid framtagandet av intervjuguiden visade sig vara att bestämma vilken definition av informationspåverkan som skulle användas för att formulera frågorna. Som en första utgångspunkt använde jag den definition som finns med i inledningen till den här uppsatsen:

Aktiviteter som genomförs av främmande makt, eller antagonistiska aktörer, i syfte att påverka olika målgruppers uppfattningar, beteenden och beslutsfattande. Informationspåverkan utnyttjar samhällets sårbarhet och kan utmana befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet, våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter eller andra nationella intressen. (SOU 2020:29, 2020, s. 80).

Definitionen bröts ner och frågor baserade på dess olika delar formulerades. Denna första intervjuguide testade jag sedan genom att genomföra en pilotintervju i grupp med några närstående till mig (ingen av dem har någon koppling till polisyret eller polisutbildningen). Pilotintervjun gick bra men jag upplevde själv att frågorna lät stelbenta och byråkratiska när jag formulerade dem högt och anade att det nog var intervjugruppens sammansättning och relation till mig som gav intervjun, sin byråkratiska ton till trots, en avslappnad och öppen atmosfär med många givande reflektioner. Med de lärdomar jag dragit från pilotintervjun arbetade jag om intervjuguiden för att lätta upp den, men tyckte fortfarande att den var för byråkratisk. Jag bestämde mig då för att använda mig av en förenklad definition av begreppet informationspåverkan, det vill säga den som anges under avsnitt 1.5.4, där informationspåverkan efter en förenkling av Ottoson (2024) beskrivs som att:

Ett land eller en icke-statlig aktör sprider strategiska narrativ, alltså medvetet felaktiga berättelser, om ett annat land, med syften som handlar om att underminera demokratin och skapa splittring och oro i det samhället.

Denna definition av informationspåverkan fick ligga till grund för den slutgiltiga intervjuguide som till sist utformades (Bilaga 1) och som fungerade bra genom alla intervjuer. I flera fall uppehöll sig intervjupersonen länge vid den första inledande

frågan och svarade redan där på flera av de efterföljande frågorna i intervjuguiden utan att de behövde ställas högt.

Det här processbetonade arbetssättet med att ta fram en fungerande och relevant intervjuguide stämmer väl överens med Brymans (2018) beskrivning av hur en intervjuguide utformas.

4.1.3 Urval

I studier som antar en fenomenografisk ansats menar Alexandersson (1994) att det är viktigt med en stor bredd i urvalsgruppen. I fenomenografiska studier är tanken att urvalsgruppen ska hjälpa till att belysa så många som möjligt av de kvalitativt olika uppfattningar som finns om ett visst fenomen för att därigenom kunna täcka större delen av uppfattningar i populationen som helhet. Urvalet kan med fördel göras strategiskt, exempelvis genom att intervjupersonerna handplockas, för att bli så brett som möjligt (Alexandersson, 1994). Quinn Patton (2015) kallar den typen av urval för maximal variationsstrategi och menar att den är av särskilt intresse när man vill ringa in grundläggande betydelser av en företeelse eller ett fenomen.

Även om ett strategiskt urval hade varit att föredra för att säkerställa variation bland de deltagande intervjupersonerna ansåg jag det vara allt för arbetskrävande att hitta och handplocka intervjupersoner till studien. Uppsatsens snäva tidsramar gjorde att valet i stället föll på bekvämlighetsurval.

Bekvämlighetsurval består av intervjupersoner som har rekryterats för att de har funnits tillgängliga (Wildemuth, 2017). Bekvämlighetsurval är inte en strategi som rekommenderas i metodlitteraturen, Quinn Patton (2015) menar exempelvis att en studie baserad på bekvämlighetsurval riskerar att den för studien mest relevanta informationen inte kommer i dagen och att studiens validitet kan äventyras. Quinn Patton (2015) refererar dock till Maxwell (2012) som menar att det i realiteten inte går att bortse från aspekter som tillgång, kostnader och tid vid val av urvalsmetod och att det viktiga bör vara empirins förmåga att besvara forskningsfrågan.

Mitt bekvämlighetsurval skedde i två steg. Först genom annonsering på lärosäten, och när det inte gav tillräckligt många respondenter vände jag mig till bekantas bekanta.

Jag skickade inledningsvis en förfrågan till samtliga lärosäten där polisutbildning ges. I min förfrågan bad jag om hjälp med att sätta upp anslag på polisstudenternas lärplattformar och i texten till anslaget berättade jag kort om intervjustudien och att jag sökte deltagare. Att jag valde att rekrytera via lärosätena beror på att studien ursprungligen var tänkt att handla renodlat om polisstudenter. Av de fem tillfrågade lärosätena var det ett som hade möjlighet att lägga upp anslaget på sin lärplattform. Via denna fick jag svar från tre personer som gärna ville delta.

För att hitta ytterligare deltagare nyttjade jag därefter mitt nätverk och fick via bekantas bekanta tag på ytterligare tre personer. I det här skedet fick jag frångå min ursprungliga plan om att studien enbart skulle handla om polisstudenter. En av de tre deltagarna som visade intresse via bekantas bekanta är antagen till polishögskolan och ska börja sin utbildning under hösten 2024. En annan tog sin polisexamen för ett år sedan och har arbetat i yrket sedan dess.

Även om rekryteringen av intervjupersoner har skett med bekvämlighetsurval och inte genom den önskvärda maximala variationsstrategin finns det variation i gruppen. Som redan nämnts är fyra av dem polisstudenter, vilka i sig har kommit olika långt i sin utbildning. En respondent är antagen och påbörjar sin utbildning till hösten och en har hunnit arbeta ett år som polis. Det finns både kvinnor och män i gruppen, den geografiska spridningen sträcker sig från Skåne till Norrbotten och åldersmässigt täcker gruppen ett spann från ca 20 år till ca 35 år. Det finns också variation i tidigare utbildningsbakgrund där någon kommer direkt från gymnasiet och några har tidigare akademisk examen.

De sex deltagarna tilldelades slumpmässigt fingerade namn: Selma, Freja, Alice, William, Noah och Nils. De fingerade namnen i sig är slumpmässigt tagna från en lista över vanliga förnamn i Sverige (Höglund, 2024) och speglar inte könssammansättningen i gruppen av deltagare. De tilldelade namnen speglar inte heller nödvändigtvis vilken könstillhörighet respektive respondent har.

4.1.4 Genomförande

Inför intervjuerna skedde kontakten med respondenterna via telefon, sms och e-post. Deltagarna fick information om intervjustudien och om den samtyckesblankett de ombads skriva på inför intervjun. Samtliga intervjuer skedde via Zoom och genomfördes under veckorna elva och tolv. Vid alla intervjuer utom en var både intervjuare och respondent i bild. En av respondenterna fick en stund in i intervjun problem med ljudkvaliteten vilken förbättrades när båda stängde av bilden varför resten av intervjun skedde utan bild. Det blev lite svårare att uppfatta nyanser, exempelvis när en fråga var uttömd och det var dags att gå vidare till nästa, men det blev trots det en givande intervju. Intervjuerna var mellan 19 och 33 minuter långa och gjordes med ljudupptagning.

Intervjuguiden (Bilaga 1) användes men följdes i varierande grad. Många gånger besvarades frågor som lagts in senare i intervjuguiden redan i samband med inledningsfrågan och då ströks dessa. Ibland såg jag det lämpligt att kasta om bland ordningsföljden för att fånga upp en fråga som respondenten själv kommit in på. I slutet av intervjuerna hade jag alltid fått svar på de frågor som finns med i intervjuguiden.

Transkriberingarna gjordes i stort sett ordagrant men med tanke på tidsaspekten tillät jag mig att ibland utelämnas vissa utfyllnadsord som "eh" och liknande och tog bara med den typen av uttryck när jag bedömde det som relevant för texten. Mina egna uppmuntrande hummanden utelämnade jag till stor del då de inte tillförde något till materialet utan snarare skulle riskera att störa analysarbetet. Kortare pauser finns inte heller markerade i texten. Totalt blev det 32 sidor transkriberat material att arbeta vidare med.

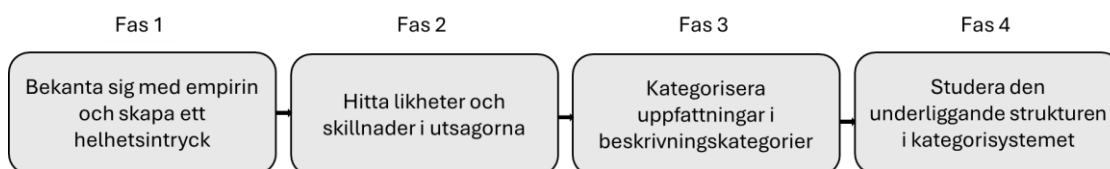
4.2 Analysmetod

Detta avsnitt beskriver hur det i den fenomenografiska ansatsens natur ligger att iterativt läsa igenom det empiriska materialet ett stort antal gånger och att tolka vad det är utsagorna egentligen säger. Det som inledningsvis är ett antal teman uthämtade från en ytlig genomläsning av materialet kokas så småningom ner till ett fåtal

beskrivningskategorier som talar om utsagornas egentliga mening.

Beskrivningskategorierna ska vara så få och distinkta som möjligt och samtidigt ha en tydlig relation mellan varandra (Alexandersson, 1994)

Alexandersson (1994) delar in analys- och tolkningsarbetet för studier med fenomenografisk ansats i fyra olika faser, se figur 1 för en schematisk beskrivning.

Figur 1. Fyra olika faser för fenomenografisk analys så som de beskrivs av Andersson (1994)

Den första fasen handlar enligt Andersson (1994) om att bekanta sig med empirin och att försöka skapa sig en helhetsbild över materialet. Med helhetsbilden som grund ska man sedan försöka identifiera utsagor som sticker ut som särskilt tydliga i hur intervjupersonerna beskriver det studerade fenomenet (Alexandersson, 1994). I den här första fasen valde jag att hämta inspiration från tillvägagångssättet som beskrivs av Zhang och Wildemuth (2017) för empiri som ska analyseras med kvalitativ innehållsanalys. Anledningen till att jag valde att göra så var att jag behövde få till stånd en första sortering av materialet för att så att säga komma igång. Jag kodade utsagorna i olika teman, vilket Zhang och Wildemuth (2017) skriver är ett bra sätt för att identifiera övergripande teman i materialet. I tredje kolumnen i tabell 1 återfinns några av de teman jag identifierade i den första fasen.

Den andra fasen handlar om att studera de identifierade utsagorna från fas 1 och jämföra dem med varandra för att hitta likheter och skillnader (Alexandersson, 1994). Att hela tiden jämföra utsagorna mellan varandra är viktigt, både för att kunna gruppera dem och för att kunna hitta utmärkande drag för att kunna kategorisera de olika grupperna i sammanfattande beskrivningar (Svensson, 1989). De sammanfattande beskrivningarna ska ha en tydlig plats i helheten samtidigt som de är distinkta från varandra (Alexandersson, 1994). För att komma fram till ett antal sammanfattande beskrivningar där det är enkelt att urskilja till vilken beskrivning de olika utsagorna hör, samtidigt som det är tydligt att beskrivningarna tillsammans utgör en helhet kan det krävas åtskilliga genomläsningar, tolkningar och omarbetningar av materialet (Alexandersson, 1994). I den här andra fasen använde jag mig av de teman som jag identifierat i den första fasen och gick tema för tema igenom utsagorna. Jag fann ganska snart att vid en mer djupgående tolkning framstod både skillnader och likheter mellan utsagorna inom ett och samma tema som jag inte hade sett tidigare. Och att en utsaga i ett tema kunde ha mycket större likheter med en utsaga i ett annat tema. Genom att ta fram beskrivningar för de utsagor som liknade varandra kunde utsagorna samlas ihop på ett helt annat sätt och sorteras under färre antal beskrivningar än det ursprungliga antal teman jag identifierat i den första fasen. I fas två ingår också att sortera bort utsagor som inte

berör det studerade fenomenet (Alexandersson, 1994). I mitt insamlade material finns till exempel några utsagor som berör såväl Sveriges inträde i Nato som Trumps framfart i USA. Förvisso intressanta uppfattningar i sig men i de fall de inte ger uttryck för uppfattningar som rör fenomenet informationspåverkan har jag sållat bort dessa i samband med arbetet att foga ihop utsagorna i den helhet som skulle beskriva mina framtida polisers uppfattningar om informationspåverkan.

När analysarbetet har uppnått en nivå av mättnad är man framme vid den tredje fasen och utsagornas sammanfattande beskrivningar som har kondenserats fram i den föregående fasen ska nu kategoriseras i beskrivningskategorier (Alexandersson, 1994). Beskrivningskategorierna utgör de uppfattningar som finns om fenomenet (Åkerlind, 2012) och ska namnges på ett sådant sätt att det fångar känslan i det som är mest utmärkande för respektive kategori (Dahlgren & Johansson, 2015). När de redovisas ska det kort framgå vilka drag de har som utmärker dem framför de andra beskrivningskategorierna (Alexandersson, 1994). Jag tyckte det var svårt att hitta rätt beteckningar för kategorierna med ett enda ord, Dahlgren och Johansson (2015) menar att beteckningen på en kategori ska vara relativt kort. För att så bra som möjligt fånga känslan i dem har jag valt att benämna merparten av kategorierna med korta beskrivande formuleringar i stället för med ett enda ord. Tabell 1 syftar till att ge en översiktlig beskrivning av hur tolkningsarbetet gått till och visar exempel på hur några först identifierade teman via tolkning kondenserades ner till beskrivningskategorier.

I den fjärde och sista fasen ska den inbördes relationen mellan beskrivningskategorierna analyseras (Alexandersson, 1994). Beskrivningskategorierna i kombination med relationen dem emellan kallas för studiens utfallsrum och utgör studiens resultat (Alexandersson, 1994). Här tittade jag på orsak och verkan mellan de olika beskrivningskategorierna och det blev ganska tydligt för mig att kategorierna hade en mer eller mindre stark koppling till varandra. Jag fokuserade på att hitta och beskriva vilka relationer mellan kategorierna som var dominerande.

Som vi kan se går analysmetoden ut på att identifiera beskrivande kategorier där de olika utsagorna hör hemma. Kategorierna uppstår så att säga i samband med analysförfarandet. Det förfaringsättet menar Marton (1988) är en viktig skillnad jämfört med traditionell innehållsanalys där kategorierna är bestämda i förväg.

4.2.1 Tillförlitlighetsbedömning

Alexandersson (1994) skriver att frågor om trovärdighet, noggrannhet och giltighet ska ligga till grund för bedömningen av hur väl den fenomenografiska ansatsen leder fram till resultat av god kvalitet. Alexandersson (1994) poängterar att fenomenografin används för att beskriva fenomen så som de visar sig för någon. Metoden är inte ute efter att återge den faktiska verkligheten vilket gör att undersökningspersonerna i en fenomenografisk forskningsstudie inte nödvändigtvis kommer att känna igen sig i den beskrivna verkligheten. En viktig aspekt att ha med sig är därmed att det är forskarens beskrivningar som är centrala vid granskning av resultatens tillförlitlighet. I grunden handlar det om hur väl de utvunna beskrivningskategorierna verkligen motsvarar undersökningspersonernas uppfattningar och inte bara är subjektivt konstruerade av forskaren själv. En utomstående person som tittar på den insamlade empirin ska kunna känna igen beskrivningskategorierna. Ett sätt att göra det möjligt är att forskaren styrker

beskrivningskategorierna med citat från respondenterna, för att på så sätt underlätta för andra att följa de ställningstaganden som gjorts. Ett annat sätt kan vara att undersöka om beskrivningskategorierna är begripliga genom att låta en utomstående medbedömare ta utgångspunkt i beskrivningskategorierna och se om denne kopplar ihop beskrivningskategorierna med samma utsagor som forskaren (Alexandersson, 1994).

För att styrka studiens trovärdighet, noggrannhet och tillförlitlighet i min studie har jag försökt att vara så transparent som möjligt i hur jag kommit fram till undersökningens resultat. Detta återspeglas dels här i metodbeskrivningen där jag nedan ger exempel på olika utsagor, som jag inledningsvis delade in i teman och sedan tolkade vidare till beskrivningskategorier (tabell 1) och dels i resultatredovisningen där citat från mina insamlade data får illustrera vad jag lagt in i de beskrivningskategorier jag har kommit fram till. Av tidsmässiga skäl har jag inte haft möjlighet att ta hjälp av någon utomstående för en kvalitativ bedömning av beskrivningskategorierna på det sätt som Alexandersson (1994) föreslår.

4.3 Forskningsetiska överväganden

I studien har jag tagit hänsyn till de fyra forskningsetiska principer som Vetenskapsrådet (2002) har tagit fram för att skydda individer som deltar i studier inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. Enligt informationskravet ska deltagarna få information om studiens syfte, vilken uppgift de har i studien, att deltagandet är frivilligt och att de när som helst kan avbryta sin medverkan (Vetenskapsrådet, 2002). I min studie fick deltagarna denna information muntligt vid två tillfällen, i samband med att de rekryterades till studien samt innan intervjun påbörjades, och skriftligt i form av en samtyckesblankett som samtliga deltagare skrev under inför intervjun. Samtyckeskravet, att deltagare har rätt att själva bestämma över sin medverkan i studien (Vetenskapsrådet, 2002) uppfylldes genom att deltagarna skrev på samtyckesblanketten där det framgick kort vad studien handlade om, att de gick med på att det gjordes en ljudupptagning av intervjun samt att de när som helst kunde avbryta sin medverkan. Enligt konfidentialitetskravet ska deltagarna i studien ges största möjliga konfidentialitet och deras personuppgifter ska förvaras så att obehöriga inte kan ta del av dem (Vetenskapsrådet, 2002). Jag har löst detta genom att ge deltagarna i studien fingerade namn, slumpmässigt utdelade, och genom att märka material i form av transkriberingar och ljudupptagningar som sparats ner som filer med de fingerade namnen. Vilken person som har respektive alias har jag skrivit ner på ett ställe som bara jag kommer åt. Ljudupptagningarna finns inte sparade i molnet utan endast på USB-sticka. I uppsatsen framgår inte något som skulle kunna identifiera respondenterna, exempelvis var de bor, ålder eller vilken studieort de har. Nyttjandekravet handlar om att de individuppgifter som samlas in om deltagarna endast får användas för forskningsändamål (Vetenskapsrådet, 2002). De uppgifter jag har samlat in är endast avsedda för den här studien och jag har informerat deltagarna om att ljudupptagningarna kommer att raderas så snart uppsatsen blivit godkänd.

Respondent	Utsaga	Tema från första bearbetningen av materialet	Tolkad uppfattning om fenomenet informationspåverkan	Sammanfattande beskrivningskategori efter avslutad bearbetning
Alice	"Det blir som, poliserna som är på bild, det är inte att, det är inte lagen, det är inte staten på samma sätt som...det är polisen blir ju ansiktet av motståndarna till de som gör upploppet då. Så det är, om man tittar på det så ser det bara ut som en fight mellan de två. Det blir inte lika mycket att nu handlar det om yttrandefrihet, eller att poliserna kanske inte ens vill vara där, men de måste vara där, det är deras jobb, så är det bara."	Yrkespåverkan	Polisen hamnar i sitt yrkesutövande i en vi-mot-dem situation	Bidrar till polarisering
Selma	".. jag kan tycka att jag är ju väldigt påläst, jag kan tycka att jag är källkritisk men man måste ju också vara sådär öppen att jag kan också bli, jag blir också påverkad, så här av medier eller av politiker eller liksom allting så här och jag tänker att är man medveten om att man kan bli påverkad så är det också lättare att stå emot en påverkan."	Källkritik	Man kan personligen själv bli påverkad.	Svår att stoppa
Nils	"Min oro grundas väl mer på att vi kanske skata förhastade beslut. Att som regeringen och riksdagen väljer att kanske göra stora ändringar. Nu tar det ju ändå långt tid om det skulle vara så att de skulle vara inne och peta i grundlagarna, men liksom det diskuteras ju och man funderar på vad man ska göra. Och där tror jag risken finns att vi ..paus.. gör nånting drastiskt, alltså handlar lite för fort, bara för att komma tillrätta med problem som har varit."	Demokrati	Oro att demokratin ska påverkas	Negativa effekter för demokratin
Noah	"Eh, specifikt om Sverige så är det väl säkert koranbränningarna också. Att Sverige är ett antimuslimskt land i och med att det tillåts bränna, eh, att koranen tillåts brännas, och med narrativet att vi helt enkelt, ja vi, de hårdaste dragen är ju att vissa har dragit bokbälslänkande referenser om vad det tillåts. Det målar upp som att religionsfrihet är en lögn snarare och vi, ja, ungefär den."	Narrativ	Ger bild av att religionsfrihet inte gäller i Sverige.	Spel med åsiktsfriheten
William	"Spontant tänker jag att det skulle gynna en rysk statlig aktör kanske att det skulle ses som att demokratin i Sverige inte är fungerande, och att det är kaos i landet skulle ju vara gynnsamt för att kunna spå på deras bild de vill ge ut. Även inom landet som utom."	Syfte	Koranbränningarna nyttjas för att sprida en missvisande bild av Sverige.	Spel med åsiktsfriheten
Alice	"Men sen då tror jag också att man snappar upp information som riktar sin egna agenda och så för man den vidare och till slut då tror alla på det och så finns det mycket felaktig information som bara smurar runt. För mig att läsa då till exempel."	Spridning	Felaktig information sprids snabbt.	Svår att stoppa

Tabell 1. Exempel på hur några inledningsvis identifierade teman kondenseras ner till beskrivningskategorier. Tabellen inspirerad av Blak Kubicek och San José (u.å.).

5 Resultat och analys

I detta kapitel presenteras resultat och analys för studien genom en redovisning av de respektive beskrivningskategorier jag har kommit fram till. Varje beskrivningskategori kommer med en inledande förklaring till hur den ska förstås inom ramen för studiens empiri och kontext. Därefter följer refererat och citat från respondenterna för att belägga de olika beskrivningskategorierna med ytterligare innebörd.

Kapitlet är avsett att användas som underlag för att senare i uppsatsen kunna svara på studiens båda forskningsfrågor:

- Hur uppfattar framtida poliser informationspåverkan som fenomen?
- På vilket sätt uttrycker framtida poliser att informationspåverkan har relevans för polisen som profession?

Beskrivningskategorierna och relationerna dem emellan, det som inom fenomenografin kallas för studiens utfallsrum, kommer att ge svar på den första forskningsfrågan. Invävt i redovisningen av de olika beskrivningskategorierna finns empiri som handlar om polisens professionella roll, och som kommer att ge svar på den andra forskningsfrågan.

5.1 Uppfattningar om informationspåverkan

Med referat och citat från respondenternas utsagor följer här en mer ingående förklaring till de fyra olika sätt att uppfatta informationspåverkan som har urskilts från intervjuerna med de framtida poliserna. De fyra kategorierna motsvarar de variationer av uppfattningar respondenterna har om informationspåverkan.

5.1.1 Beskrivningskategori 1: Spel med åsiktsfriheten

Denna kategori beskriver respondenternas uppfattning om informationspåverkan i termer av att våra grundlagsskyddade fri- och rättigheter nyttjas av främmande makt för att utöva informationspåverkan. Detta konkretiseras med yttrandefriheten och religionsfriheten som exempel. Yttrandefriheten används som en möjliggörare för informationspåverkan och vidare nyttjas såväl yttrandefriheten som religionsfriheten för att skapa och förstärka vilseledande narrativ. Uppfattningen om informationspåverkan är alltså att den spelar med åsiktsfriheten.

Bland de som uppfattas som tänkbara utövare av informationspåverkan nämner respondenterna framför allt Ryssland. William menar att narrativen med anledning av koranbränningarna passar in i den informationspåverkan Ryssland bedriver mot Sverige och kan användas till att såväl nationellt som internationellt förstärka den bild Ryssland vill måla upp om Sverige som ett land i kaos:

Spontant tänker jag att det skulle gynna en rysk statlig aktör kanske att det skulle ses som att demokratin i Sverige inte är fungerande, och att det är kaos i landet skulle ju vara gynnsamt för att kunna spä på deras bild de vill ge ut. Även inom landet som utom.

Även Iran, Turkiet och Ungern nämns som potentiella utövare av informationspåverkan mot Sverige. Anledningar till att de här nämnda länderna skulle rikta in sig på att sprida vilseledande narrativ i och om Sverige tros enligt respondenterna dels vara att man har velat försvåra Sveriges inträde i Nato, dels att medvetet vilja rikta ljuset bort från det egna landet och de oroligheter som finns där. Selma ser att såväl Ryssland som Turkiet skulle kunna vara möjliga aktörer bakom koranbränningarna och de oroligheter som därpå följde. Rysslands syfte skulle då vara att försvåra Natoprocessen och för Turkiet skulle det kunna linjera med dess önskan om att få Sverige att ändra de grundlagsskyddade bestämmelserna om yttrandefriheten så att koranbränningar inte behöver tillåtas:

Och som sagt, man kan ha diskussionen vem det är som ska få, vilka böcker man ska få bränna men eh jag tyckte det kom väldigt lägligt för att försvåra en Natoprocess. Och då kan jag återigen bara spekulera högt och bara så här ”okej, vilka är det som tjänar på att vi får en försvårad Natoprocess”. Jag ser det inte som att det är Nato eller väst som har påverkat nödvändigtvis men jag tror absolut mer åt öst. Jag tror absolut att Ryssland skulle kunna vara väldigt involverade i det. Eh, men sen så har vi ju också. Vi har ju en liten slamkrypare med Turkiet. Just för att de har varit väldigt tydliga med vilka lagar de vill få igenom i Sverige.

Det narrativ som sprids i samband med koranbränningarna lyfts av merparten av respondenterna. Ett narrativ som uppfattas vilja sprida föreställningen om att Sverige skulle vara ett antimuslimskt land, ett land som bränner heliga skrifter och där religionsfriheten ifrågasätts. Så här säger Noah:

Vissa har dragit bokbålsliknande referenser om vad det tillåts. Det målar upp som att religionsfrihet är en lögn snarare.

Ett annat narrativ som lyfts flitigt som exempel är LVU-kampanjen, där socialtjänsten pekas ut som en myndighet som lättvindigt och till synes utan grund kidnappar barn från sina föräldrar. Selma beskriver hur narrativet även här leder till ifrågasättande av religionsfriheten i meningen att det inte går att vara muslim i Sverige för då blir man fråntagen sina barn:

Tar vi det här mot socialtjänsten till exempel så har ju det varit ett, jamen det är väl framför allt ett islamofobiskt narrativ som sprids. Att du kan inte vara praktiserande muslim i Sverige, och att ifall du är det så resulterar det i att socialtjänsten kommer kidnappa barn, eller ta dina barn ifrån dig eller indoktrinera dig på olika sätt.

Enligt respondenterna kan narrativen som knyts samman med koranbränningarna och LVU-kampanjen leda till att praktiserande muslimer i Sverige undrar om vi verkligen har religionsfrihet. Narrativen kan även användas till att ställa samma fråga avseende yttrandefriheten. Att exempelvis underminera socialtjänsten med hjälp av vilseledande narrativ skulle kunna vara ett hot mot demokratin menar Selma eftersom socialtjänstens uppdrag är att ta tillvara barnets rättigheter. Och om narrativet då uttrycks i termer av att vara ett hot mot demokratin går det att ifrågasätta om Sverige faktiskt har yttrandefrihet, det vill säga om man verkligen får säga vad man vill:

Vår socialtjänst är ju uppbyggd på vår syn på mänskliga rättigheter liksom. Vi har, när man börjar underminera socialtjänsten så blir det ju, kanske inte nödvändigtvis en attack, det beror på hur man definierar en attack, men ett påhopp på vår demokrati för att vi har satt, vi har skapat den här myndigheten för att den ska skydda vissa sociala värderingar. Men det är det som blir så komplext, då tillåts den attacken under skyddet av yttrandefrihet och när vi då säger ”men sådär kan vi inte säga för att det där hotar demokratin”, då är det ganska lätt för de som driver ett sånt narrativ att säga ”aha, så ni har inte yttrandefrihet?”

Respondenterna är samstämmiga om att polisen i sitt uppdrag att skydda yttrandefriheten och upprätthålla ordning ofta får utgöra ansiktet på det samhälle olika grupper vänder sig mot i samband med att vilseledande narrativ får fäste och sprids. Vid demonstrationerna som hölls i samband med koranbränningarna var polisen där för att upprätthålla ordning och se till att allt gick rätt till. Nils beskriver känslan av att vara där för att utföra sitt jobb även om man personligen inte tyckte att det var okej att bränna koranen:

Vi är ju där för att man ska få använda sig av sina fri- och rättigheter och försvara det, men det är vi som blir, ja vad ska man säga, den elaka här eller ja, vad ska jag säga, att vi. Ungefär som att vi tycker att det är okej det man håller på med så då riktas våldet mot oss.

5.1.2 Beskrivningskategori 2: Bidrar till polarisering

I den här beskrivningskategorin ligger fokuset på vad som händer med samhället när ett vilseledande narrativ har fått fäste. Respondenterna menar att informationspåverkan bidrar till polarisering på flera nivåer i samhället; mellan medborgare och myndigheter, mellan olika grupper i samhället, mellan polisen och medborgargrupper och även för poliserna personligen där värderingskonflikter kan skapa splittring mellan dem själva och polisyrket. Uppfattningen om informationspåverkan är alltså i det här fallet att den bidrar till polarisering.

Noah beskriver informationspåverkan som ett sätt att underminera medborgarnas tillit till myndigheter, en tillit som från medborgarnas sida handlar om att myndigheterna utövar det som åligger dem på ett riktigt och lagenligt sätt. Om tilliten försvagas kan det leda till att olika medborgargrupper väljer att ställa sig utanför det gemensamma samhället:

Det kan vara i urbana områden, det kan vara intressegrupper, eller minoriteter som redan kanske känner sig lite utsatta. Och att bygga på det, misstron och rädsla framför allt, det är ju en väldigt stark källa att dra ifrån. Och det gör dem ju benägna inte rösta, att kanske dra sig undan gemenskap till exempel, som föreningsliv, hobbyn, andra människor från andra grupperingar. I stället sluta sig själva och söka lite mer isolation för man känner mycket rädsla och misstänksamhet mot de andra som är i landet.

Selma resonerar i liknande termer; att någon precis har kommit till Sverige och kanske inte hunnit bygga upp tilliten och förståelsen för hur det svenska samhället fungerar.

Om den personen tar till sig av de narrativ som berättas finns det risk för att den nytillkomna personen inte vågar ta del av samhället full ut:

Det blir ju ganska drastiska effekter tänker jag, om man kommer hit och inte är så införstådd i hur vårt samhälle fungerar och sen så får man information till sig, av kanske sina grannar, som liksom har fått den informationen till sig av andra aktörer och så vidare, så köper man ju det narrativet, och då kanske man inte skickar sina barn till skolan eller man kanske inte låter sina barn gå på de fritidsaktiviteterna som jag kanske gick på när jag växte upp.

Inte bara mellan medborgare i relation till samhället och myndigheter utan även mellan medborgare skapas konflikter. Ett ställe där detta blir tydligt är i kommentarsfälten till inlägg på sociala medier. Här blir det tydligt att ett inlägg kan tolkas och förstås på vitt skilda sätt. I följande citat berättar Freja om att någon hade filmat ett omhändertagande av ett barn och sedan lagt upp filmklippet på TikTok:

Jag såg senast igår på TikTok tror jag det var, för man får ju upp allt i flödet, nä men det var nån familj där polisen och Socialtjänst var hemma hos nån och jamen tog med sig barnen och man läser ju kommentarer liksom att nån förstår liksom vad det är som händer, och nån annan tänker att de bara tar barn. Alltså det skapar ju verkligen konflikter mellan oss människor när det sprids sån här information.

Alice berättar om en video hon har sett på sociala medier. Videon handlar om koranbränningarna och i kommentarerna till videon skapas en negativ inställning mot de som, med Alice uttryck, ”kastar stenar och sånt”:

Folk blir ju jättearga, rasistiska. Det är ju inget nytt att det blir mycket sånt. Och det såg jag, som sagt jag läser ofta kommentarerna, det är mycket rasistiskt som kommer upp då.

Selma ger ett annat perspektiv och berättar om sina muslimska kompisar som upplever att de måste hålla ihop mot de som tycker att det är bra att det bränns böcker. Selma ser det som att det bildas två läger angående om koranen ska få brännas eller inte och menar att: ”det är väldigt effektivt att splittra en nation på det sättet”.

Respondenterna reflekterar även över den splittring mellan medborgarna och poliskåren som riskerar att uppstå som en följd av informationspåverkan och vilka konsekvenserna kan bli av det. William drar paralleller till de tillitsproblem som uppstått mellan medborgare och socialtjänsten i samband med LVU-kampanjen när han uttrycker sin oro över att människor på grund av informationspåverkan på liknande sätt skulle tappa förtroendet för polisen. Kanske i så stor utsträckning att människor i akut behov av hjälp kanske inte ens vågar ringa 112 vid ett nödläge utan hellre försöker lösa situationen på egen hand:

I det lilla kan det ju vara till exempel att, om man tar exemplet med Socialtjänsten att man tappar förtroende för dem. Och att då barn och barnfamiljer inte vågar ta den hjälp som man faktiskt kan få. Och sen om man ser det på Polismyndigheten att man inte skulle våga ringa 112 när det och i

stället försöka lösa såna bitar själv. När man inte ser en hjälpande, utan mer stjälpande roll kanske.

Ett annat perspektiv på vad informationspåverkan skulle kunna medföra för polisen är av det mer konfrontativa slaget. Noah menar att om befolkningens tillit till Polismyndigheten minskar som en följd av informationspåverkan kommer det att ge konsekvenser för polisen i det direkta mötet med medborgarna:

Polismyndigheten, vår modell bygger ju på att, en framgångsrik modell är att vi har majoriteten av befolkningens tillit att vi utövar maktmonopolet och våldsmonopolet korrekt och lagstött. Men om inte den finns då kommer det ju bemötas av mer medborgare som är misstänkta i fasta bemötningen, rakt upp och ner. Rädda, arga, ilskena åsikter som kommer från misinformation.

Med exempel på verkliga händelser i samband med koranbränningarna drar Alice beskrivningen av splittringen mellan poliser och medborgare till följd av informationspåverkan ännu längre och berättar om en konflikt som har sparat ur och skapat våldsamt upplopp:

Det var inte länge sen, jag tror det var igår eller dagen innan, så kom det upp nån video om just koranbränningarna och det som visas på de videosarna de gånger när det gått för långt, alltså när det kastas stenar, det bränns polisbilar och sånt. Det är ju, det blir så tydligt på bild då, poliser mot de som är med i upploppet. Det blir som, poliserna som är på bild, det är inte att, det är inte lagen, det är inte staten på samma sätt. Polisen blir ju ansiktet av motståndarna till de som gör upploppet då. Så det är, om man tittar på det så ser det bara ut som en fight mellan de två.

Konsekvenserna för en polis som är med om en sådan händelse som den Alice nyss beskrev kan bli långtgående. Förutom att i sitt yrke behöva hamna i en situation där man är satt att utföra ett jobb som kanske strider mot ens egna värderingar, riskerar man dessutom att komma till skada rent fysiskt. På sikt kan det leda till ett beslut om att lämna polisycket. Alice berättar:

Jag vet i den, det var lite dokumentärliknande video jag såg och då stod det att det var en som blev skadad. Fick en sten på fel ställe, som också såklart återhämtade sig och klarade sig men hoppade av polisen då, ville inte behöva vara med om det. Och det kanske är för att egentligen tycker man inte att, ”jag vill inte att han ska bränna koranen eller så, men jag måste som ändå såklart skydda honom, allas lika värde, yttrandefrihet och så”. Men och så kommer man dit där men inte riktigt håller med det ändå på sätt och vis och så blir man skadad, man blir hatad på, man blir och så vidare, så tror jag att det tar mycket psykiskt. Så han valde ju då att som sagt sluta på jobbet för det.

5.1.3 Beskrivningskategori 3: Svår att stoppa

Den här beskrivningskategorin handlar om upplevda svårigheter med att förhindra att narrativ skapas och sprids och hur respondenterna ser på det i relation till källkritik och media- och informationskunnighet. Uppfattningen om informationspåverkan är att den är svår att stoppa.

Spridningen av ett narrativ underlättas av att vi lever i ett öppet samhälle, med en yttrandefrihet vi värdesätter högt och som ger alla rätt att dela sina tankar med andra, något Selma uttrycker så här:

Min tanke blir liksom så här att det kan ske på så extremt många olika sätt och det blir ju som ett resultat för att vi ska vara ett öppet samhälle. Så blir det liksom, då blir det väldigt lätt att infiltrera oss också på nåt sätt eller sprida sina tankar. För att yttrandefriheten är väldigt viktig för oss liksom.

Med dagens snabba informationsflöde kan det vara svårt att hinna skilja mellan vad som är sant, falskt eller mer eller mindre trovärdigt. Som Freja konstaterar:

Sociala medier är en stor grej, det sprids liksom väldigt snabbt och som TikTok kan du lägga ut en video här i Sverige och den syns på andra sidan världen samma sekund.

Flertalet av de intervjuade lyfter vikten av källkritik. William tror att det snabba informationsflödet gör att människor inte riktigt hinner med att vara källkritiska, och kanske heller inte alla gånger vill vara källkritiska. Han resonerar kring att en kort video som läggs ut på sociala medier kan vara lämnad fri för tolkning genom att den är klippt på ett sådant sätt att man inte vet vilket sammanhang den är tagen ur. Eftersom de flesta människor tycker om att få just sin tro om något bekräftad kan det lätt bli så att de väljer att tolka och sprida ett sådant filmklipp utifrån sina egna övertygelser:

Nu är ju informationen så lättillgänglig så jag tänker väl att folk inte är lika källkritiska längre och ser ”var kommer det här ifrån?”, och till exempel polisingripande så ser man en kort sekvens och så vet man inte vad som har hänt innan. Och just att informationen blir så lättillgänglig kan ju göra att man kan vrida och vända på många bilder. Och människor i allmänhet gillar ju att ens tro ska bli konfirmerad, så man söker ju efter en källa och sen driver på det som man själv redan tror.

Alice reflekterar över hur narrativ sprids i sociala medier. Med inlägg som sällan modereras blir det fritt fram att dela påståenden med andra, oavsett sanningshalt. Alice är inne på samma spår som William ovan, att människor tar till sig och delar vidare sådant som stämmer överens med den egna övertygelsen och menar att ju mer ett inlägg eller en kommentar delas desto svårare blir det att veta vad i det som är sant och inte:

Om vi tar Instagram som bästa exempel bara, så är det ju ytterst få inlägg som modereras, där det tas bort felaktiga kommentarer eller så. Och då kommer nån att säga nåt och så kommer det att föras vidare, speciellt när det redan är nåt där det är väldigt känslomässigt kopplat till, om man nu är av folkslaget som det nu handlar om kanske, då tror jag att man automatiskt såklart hamnar på deras sida. Inget konstigt med det. Men sen då tror jag också att man snappar upp information som riktar sin egna agenda och så för man den vidare och till slut då tror alla på det och så finns det mycket felaktig information som bara snurrar runt.

Noah menar att det behöver skapas en djupare förståelse kring bakomliggande orsaker till att ett narrativ får fäste och sprids vidare:

Och det är lätt att säga såklart också när du kanske är en minoritetsgrupp och du känner mycket rädsla i samhället för diverse saker. Då är det ju förståeligt och då kanske samhället måste, jamen, step up, helt enkelt. Att vi måste lyssna på de som är rädda. Vi måste förstå de sakerna innan vi kan behandla hur de sen tar emot information.

Respondenterna lyfter vikten av att vara medveten om att även de själva kan bli påverkade. Selma menar att även om det inte alltid är lätt att veta vad som är rätt eller fel kan bara det faktum att man är medveten om att man kan bli påverkad göra att det blir lättare att stå emot:

Jag kan tycka att jag är ju väldigt påläst, jag kan tycka att jag är källkritisk men man måste ju också vara sådär öppen att jag kan också bli, jag blir också påverkad, så här av medier eller av politiker eller liksom allting så här och jag tänker att är man medveten om att man kan bli påverkad så är det också lättare att stå emot en påverkan.

Ett annat sätt att öka motståndskraften mot informationspåverkan är att som lyfts fram av mina intervjudeltagare är prata och reflektera över det tillsammans med poliskollegor och andra i sin närhet. Alice menar att man måste våga lyfta informationspåverkan som ett reellt hot och bemöta det för att förhindra att det sprids vidare:

Man reflekterar om det och kommer fram till saker eller så här får lite nya saker så tänker man ju, jamen vikten av att prata om det. Prata liksom, och då tänker jag ju liksom framför allt kanske med blivande kollegor, att prata om det och liksom lyfta det, att det är ett reellt hot liksom, att vi måste kunna prata om det. Prata med folk om det och att liksom uppmana folk att det kanske inte alltid är så jättekul att ta det, men ibland så kanske man faktiskt måste ta en, inte nödvändigtvis en debatt, men att man kanske måste bemöta det, när man hör eller när man ser saker som skulle kunna vara informationspåverkan liksom. Eller att det sprids liksom. Det skulle kunna vara att man sitter på en familjemiddag och nån börjar prata om, vi tar det här till exempel att soc kidnappar barn och så där, då kanske man, då måste man liksom, då måste man våga ta det och prata om det för annars så tillåts det utvecklas.

5.1.4 Beskrivningskategori 4: Negativa effekter på demokratin

Den här beskrivningskategorin har sitt fokus på hur effekterna av informationspåverkan kan riskera att utmana demokratin på olika sätt. Uppfattningen om informationspåverkan är att den har negativa effekter på demokratin.

Ett hot mot demokratin som kommer upp handlar om att misstro mot samhället till följd av informationspåverkan kan gå ut över valdeltagandet och medborgare mindre benägna att gå och rösta. En annan aspekt är att om myndigheter behöver lägga ekonomiska och personella resurser på motkampanjer och åtgärdsförsök för att bemöta och stävja effekterna av informationspåverkan så blir det mindre resurser över som hade kunnat läggas på annat i samhället. Noah menar att informationspåverkan på så sätt gör jobbet svårare för myndigheterna:

Och börjar myndighetsjobben bli svårare också då saktas det in, pengar måste läggas på att göra motkampanjer och försöka åtgärda. Pengar som kan användas till annat i det demokratiska samhället. Det är mycket som sätts i spel.

Noah menar vidare att informationspåverkan är ett effektivt verktyg att ta till för att få ett samhälle i gungning. Han menar att det finns en tillit, ett socialt kontrakt mellan myndigheter och medborgare, att alla gör det som förväntas av dem och att varje individs röst och engagemang är viktigt för att samhället ska fungera och vila på en trygg demokratisk grund:

Vi är ju ett demokratiskt samhälle där varje individs röst och, vad ska jag säga, engagemang bygger ju till den demokratiska sammanslutningen och att egentligen hela samhället funkar. Och jag tänker mig att desinformation är ju ett direkt verktyg att ge sig på den pelaren. Den här tilliten du ska ha, det sociala kontraktet. Att myndigheten utövar det här och du som medborgare tar det här.

Nils uttrycker oro över att kravallerna i samband med koranbränningarna ska resultera i inskränkningar i yttrandefriheten:

Det är en yttrandefrihet som vi har i det här landet men det är ju nånting som har blivit påverkat på det sättet att man kanske vill in och korrigera i de lagarna som vi faktiskt redan har på grund av det som har skett. Ehm, och det skulle ju vara väldigt drastiska åtgärder att gå in och ändra på våra fri- och rättigheter på grund av att det har skapat kaos.

Nils är också bekymrad över risken att alltför förhastade beslut ska fattas:

Min oro grundas väl mer på att vi kanske ska ta förhastade beslut. Att som regeringen och riksdagen väljer att kanske göra stora ändringar. Nu tar det ju ändå långt tid om det skulle vara så att de skulle vara inne och peta i grundlagarna, men liksom det diskuteras ju och man funderar på vad man ska göra. Och där tror jag risken finns att vi gör nånting drastiskt, alltså handlar lite för fort, bara för att komma tillrätta med problem som har varit.

Utsagan ovan uttrycker en oro över att beslut ska fattas baserade på rädsla och ett behov av att visa handlingskraft snarare än på vad som är det långsiktigt bästa för Sverige som land.

5.2 Utfallsrum

Empirin visar att de identifierade beskrivningskategorierna hänger samman på olika sätt. En samlad bild över det som inom fenomenografin kallas för studiens utfallsrum (figur 2). Här framgår det vilka beskrivningskategorier som har starkast inbördes relationer till varandra. Avsnittet som följer ger en djupare beskrivning av hur kategorierna hänger samman, illustrerat med tidigare citat från respondenterna.

5.2.1 Beskrivningskategoriernas inbördes relationer

Respondenternas uppfattar att informationspåverkan är ett spel med åsiktsfriheten – beskrivningskategori 1, vilket bidrar till polarisering i samhället – beskrivningskategori

2, se figur 2. Exempel på detta är narrativ som handlar om att Sverige är islamfientligt, vilket i grunden ifrågasätter huruvida vi verkligen har religionsfrihet i Sverige. Vi kan upprepa en tidigare utsaga av Selmas som exempel på hur informationspåverkan används som ett spel med åsiktsfriheten – beskrivningskategori 1:

Tar vi det här mot Socialtjänsten till exempel så har ju det varit ett, jamen det är väl framför allt ett islamofobiskt narrativ som sprids. Att du kan inte vara praktiserande muslim i Sverige, och att ifall du är det så resulterar det i att Socialtjänsten kommer kidnappa barn, eller ta dina barn ifrån dig eller indoktrinera dig på olika sätt.

Vilket i sin tur bidrar till polariseringen i samhället – beskrivningskategori 2. Här illustrerat av en utsaga av Noah som även den finns med tidigare i kapitlet. Den handlar om att grupper som inte känner tillit till det gemensamma samhället utan väljer att ställa sig utanför:

Det kan vara i urbana områden, det kan vara intressegrupper, eller minoriteter som redan kanske känner sig lite utsatta. Och att bygga på det, misstron och rädsla framför allt, det är ju en väldigt stark källa att dra ifrån. Och det gör dem ju benägna inte rösta, att kanske dra sig undan gemenskap till exempel, som föreningsliv, hobbyn, andra människor från andra grupperingar. I stället sluta sig själva och söka lite mer isolation för man känner mycket rädsla och misstänksamhet mot de andra som är i landet.

Poliserna uppfattar att det bidrag informationspåverkan har till polariseringen i samhället – beskrivningskategori 2 medverkar till att informationspåverkan blir svår att stoppa – beskrivningskategori 3, se figur 2. Att informationspåverkan är svår att stoppa – beskrivningskategori 3 ökar i sin tur polariseringen i samhället – beskrivningskategori 2. Mellan beskrivningskategori 2 och 3 finns alltså en växelverkan. Här upprepas en utsaga av Alice som ett målande exempel:

Om vi tar Instagram som bästa exempel bara, så är det ju ytterst få inlägg som modereras, där det tas bort felaktiga kommentarer eller så. Och då kommer nån att säga nåt och så kommer det att föras vidare, speciellt när det redan är nåt där det är väldigt känslomässigt kopplat till, om man nu är av folkslaget som det nu handlar om kanske, då tror jag att man automatiskt såklart hamnar på deras sida. Inget konstigt med det. Men sen då tror jag också att man snappar upp information som riktar sin egna agenda och så för man den vidare och till slut då tror alla på det och så finns det mycket felaktig information som bara snurrar runt.

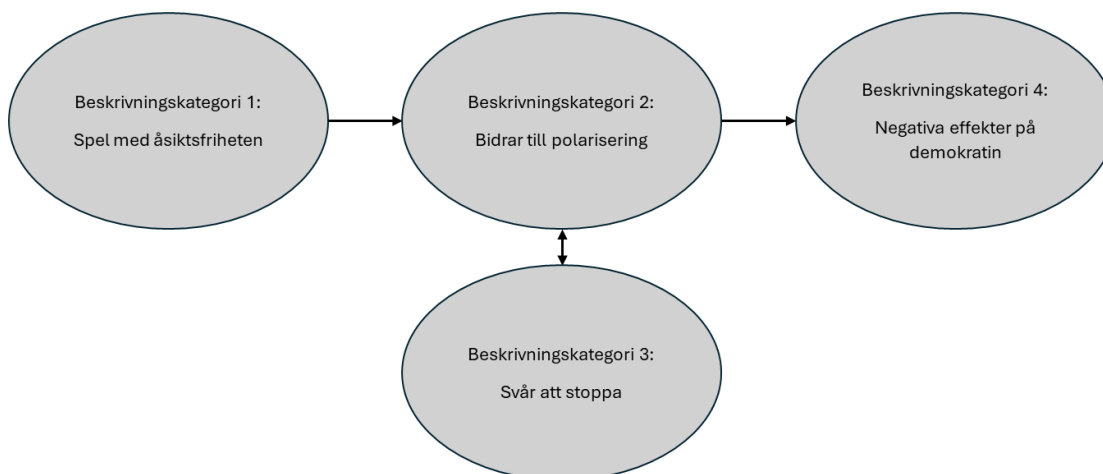
I exemplet ovan beskriver Alice hur polariseringen ger en förstärkande effekt till de narrativ som sprids och som blir ännu svårare att stoppa. Och tvärtom, ju svårare spridningen är att stoppa desto mer ökar polariseringen.

Polariseringen – beskrivningskategori 2 är det som riskerar att ge negativa effekter på demokratin – beskrivningskategori 4, se figur 2. Polariseringen skapar oro och splittring och kaos och kan göra att våra folkvalda politiker fattar förhastade beslut. Här

exemplifierat med en utsaga av Nils som har kravallerna i samband med koranbränningarna i gott minne:

Min oro grundas väl mer på att vi kanske ska ta förhastade beslut. Att som regeringen och riksdagen väljer att kanske göra stora ändringar. Nu tar det ju ändå långt tid om det skulle vara så att de skulle vara inne och peta i grundlagarna, men liksom det diskuteras ju och man funderar på vad man ska göra. Och där tror jag risken finns att vi gör nånting drastiskt, alltså handlar lite för fort, bara för att komma tillrätta med problem som har varit.

Polariseringen kan enligt respondenterna även ha andra negativa effekter på demokratin. I utsagan av Noah tidigare i detta avsnitt nämner han exempelvis att grupper kan välja att ställa sig utanför samhället genom att inte delta i politiska val.

Figur 2. Beskrivningskategorierna och deras relation till varandra utgör utfallsrummet för den fenomenografiska studien.

6 Diskussion

I det här kapitlet diskuteras de empiriska resultaten och deras relation till tidigare forskning. Vidare diskuteras hur resultaten är formade av den fenomenografiska ansatsen. Kapitlet avslutas med en kort reflektion över den använda metodens begränsningar i relation till studien.

6.1 Uppfattningar om informationspåverkan

De framtida poliserna i studien uppfattar att aktörer använder sig av Sveriges grundlagsskyddade yttrande- och religionsfrihet för att utöva informationspåverkan. Wagnsson (2023) beskriver i sin studie hur Ryssland via sina nyhetskanaler i Sverige sprider narrativ om Sverige. Narrativen handlar bland annat om ett Sverige som ett politiskt splittrat land, i ständig konflikt med resten av världen (Wagnsson, 2023). Här menar de framtida poliserna att såväl Ryssland som andra aktörer fritt kan sprida vilseledande narrativ med skydd av Sveriges grundlagsskyddade yttrandefrihet, något som Andersson (2023) bekräftar. De framtida poliserna beskriver exempel på aktuell informationspåverkan mot Sverige. De beskriver vilseledande narrativ som företrädesvis är islamfientliga och exempelvis handlar om att socialtjänsten kidnappar barn, att Sverige är ett antimuslimskt land och att Sverige som land stödjer brännandet av koranen. Narrativet om socialtjänsten som kidnappar barn har fått benämningen LVU-kampanjen och beskrivs av Ranstorp och Ahlerud (2023) som den största informationspåverkanskampanj Sverige har varit utsatt för. Narrativet gav upphov till demonstrationer och fick stor spridning på sociala medier (Ranstorp & Ahlerud, 2023). Det andra narrativet som de framtida poliserna lyfter fick enligt Nilsson och Karlsson (2023) global spridning i samband med koranbränningarna och handlar i grunden om att Sverige är islamfientligt. De framtida poliserna reflekterar kring att narrativen leder till ett ifrågasättande av religionsfriheten eftersom de syftar till att måla upp en bild av att muslimer i Sverige blir negativt behandlade.

Ryssland är den aktör som tydligast lyfts av intervjudeltagarna som trolig utövare av informationspåverkan, vilket också har stöd i forskningen (Wagnsson, 2023; Wagnsson och Barzanje, 2021). Forskare menar vidare att informationspåverkan syftar till att skapa splittring och oro i ett samhälle (Chen 2022; Ramsay & Robertshaw, 2019; Rawnsley, 2005). De framtida poliserna i studien har sett verkliga exempel på hur vilseledande narrativ har skapat just detta i det svenska samhället och menar att de som utövar informationspåvekan kan ha en specifik agenda till varför de vill åstadkomma en sådan effekt. De ger som exempel att någon medvetet vill försvåra Sveriges inträde i Nato, vilket får stöd av Zalewski (2023). Zalewski (2023) menar att Turkiet drev på det islamfientliga narrativet om Sverige i syfte att tvinga igenom ändringar i svensk grundlag så att koranbränningar inte längre skulle gå att genomföra med skydd av yttrandefriheten. De framtida poliserna uttrycker en oro just över att det ska fattas allt för snabba beslut om inskränkningar i yttrandefriheten som en följd av polarisering och oroligheter i samband med koranbränningar.

I Wagnssons (2020) studie visar deltagarna oro över att informationspåverkan ska gå ut över sammanhållningen på samhällsnivå. De framtida poliserna uttrycker samma oro

och menar att grupper av medborgare kan komma att ställa sig utanför samhällsgemenskapen till följd av informationspåverkan. Något som skulle kunna yttra sig i att människor skulle kunna välja att inte lägga sin röst vid politiska val, att inte delta i föreningsliv eller att hålla sina barn hemma från skolan. Den polarisering som detta ger uttryck för beskrivs av Bernaerts et al. (2023) som att grupper som åsiktsmässigt står långt ifrån varandra väljer att isolera sig allt mer från varandra. På sociala medier ser de framtida poliserna i min studie att polarisering och åsiktsskiljaktigheter frodas i kommentarsfälten till inlägg som har koppling till vilseledande narrativ. I likhet med deras iakttagelser har Piazza (2021) visat att politisk desinformation som sprids på sociala medier förstärker den politiska polariseringen.

Poliserna i min studie uttrycker återkommande en känsla av splittring som grundar sig i värderingskonflikter. Sådana kan uppstå när deras jobb innebär att upprätthålla ordning i samband med kontroversiella aktioner som utförs med stöd av yttrandefriheten, i det här fallet koranbränning. Även om poliserna personligen inte tycker att aktionen är okej måste de göra sitt jobb och samtidigt vara medvetna om att de kan komma att bli utpekade som de som sanktionerar aktionen. De framtida poliserna menar att de tillitsproblem informationspåverkan kan skapa mellan medborgare och polis skulle kunna innebära att människor inte vågar kontakta polisen vid nödsituationer eller att polisen i sina möten med medborgare ute i samhället blir bemött med misstänksamhet, rädsla, ilska, hot och till och med våld. Det ges exempel på att det kan gå så långt att en yrkesverksam polis väljer att lämna sitt yrke på grund av detta.

Genom antagandet att vilseledande narrativ är en form av desinformation visar tidigare studier se att människor tar emot och väljer att tolka och använda ett narrativ på olika sätt beroende på vilken kontext de befinner sig i eller kommer ifrån (Karlova & Fisher, 2013). Det tänker jag är en viktig aspekt för de framtida poliserna att ha med sig i sitt yrke, vilket de själva också bekräftar genom att reflektera över att människor behöver bli lyssnade på där de är, och att det är viktigt att förstå vilka rädslor som kan finnas i olika grupper i samhället. De menar att spridningen av ett narrativ sker väldigt fort tack vare att vi lever i ett öppet samhälle och med sociala medier som effektiva kanaler. De trycker på vikten av att vara källkritisk till det man ser och läser. De säger till exempel att inlägg på sociala medier inte modereras i särskilt stor utsträckning. Att inläggen kan vara tagna ur sina sammanhang och upplagda så att de medger fri tolkning av vad de är avsedda att förmedla. Sådana inlägg kan liknas vid Rubins (2019) virus som i den gynnsamma miljön av dåligt reglerade sociala medieplattformar lätt kan plockas upp av mottagliga värddar med låg informationskunnighet. De framtida poliserna reflekterar över att människor gärna vill få den egna ståndpunkten bekräftad och därför fastnar vid och gärna delar vidare inlägg som passar in på den ståndpunkten, även om innehållet är vilseledande. Det stämmer överens med studier som har visat att människor, förutom att gärna fastna vid och dela vidare sådana inlägg som passar deras övertygelse, även har kommit fram till att ju mer ett inlägg passar in på den egna övertygelsen desto trovärdigare upplevs den vara (Daunt et al.s, 2023; Miller et al.s, 2024). De framtida poliserna nämner också att människor gärna snappar upp och delar vidare vilseledande information som passar den egna agendan oavsett om de tror på den eller inte. Wagnsson (2023) har sett att det kan finnas sådana beteenden och det bekräftas även av Karlova och Fisher (2013). De framtida poliserna återkommer ofta till vikten av

medvetenhet. Att vara medveten om att man själv kan bli påverkad. Sett till det stora antalet studier som är gjorda kring desinformation och media- och informationskunnighet (Alwreikat, 2022; Apuke & Gever, 2023; Craft et al., 2017; Daunt et al., 2023; Jones-Jang et al., 2021) är de inne på rätt spår. Haider och Sundin (2022) menar att som en del av media- och informationskunnigheten behöver vi vara medvetna om att algoritmer styr våra informationsflöden på sociala medier och att algoritmerna bland annat syftar till att skraddarsy den information vi får ta del av. I Gil de Zúñiga et al.s (2022) studie har man funnit att personer som förlitar sig på att de nås av nyheter via sociala medier utan att själva aktivt söka efter dem är positivt mottagliga för algoritmstyrda nyheter. Samma personer föredrar att hålla sina diskussioner med likasinnade och sammantaget bidrar detta till ökad polarisering (Gil de Zúñiga et al., 2022).

Wagnssons (2020) studie visar att svenskar känner oro över att informationspåverkan ska skada demokratin. De framtida poliserna uttrycker samma oro. De menar att polariseringen som sker i samhället som en följd av informationspåverkan riskerar att på ett antal olika sätt påverka demokratin negativt. Det kan handla om saker som; ett minskat valdeltagande bland olika medborgargrupper eller att våra demokratiskt valda ledare ska fatta alltför snabba och ogenomtänkta beslut eller mer specifikt att de ska beslut om att göra inskränkningar i yttrandefriheten. Från resultat- och analyskapitlet har vi sett att polarisering har en stark relation till de framtida polisernas oro för att demokratin ska försvagas, framför allt genom inskränkningar i yttrandefriheten. McCoy et al. (2018) menar att diskussioner kopplade till polarisering ofta görs utifrån ett vi-mot-dem perspektiv och tenderar att enkelsidigt handla om en enda fråga. I min studie skulle de framtida polisernas rädsla för alltför snabbt fattade beslut om inskränkningar i demokratin som en följd av informationspåverkan utgå från just upplevelsen om en ensidig diskussion om yttrandefriheten kopplad till polarisering. Det vill säga; polariseringen, förstärkt av vilseledande narrativ i samband med koranbränningarna, tog sig uttryck i våldsamma upplopp. Upploppen (polariseringen) sågs som ett problem som behövde åtgärdas och eftersom koranbränningarna gjordes med skydd av yttrandefriheten uppfattade de framtida poliserna att våra ledande beslutsfattare satte ljuset på yttrandefriheten som den enda fråga som skulle diskuteras för att få bukt med upploppen och polariseringen.

Resultat och analys av studien visar att det finns relationer mellan de olika uppfattningarna som är extra påtagliga. Uppfattningen om informationspåverkan som ett spel med åsiktsfriheten har exempelvis stark koppling till uppfattningen om att informationspåverkan bidrar till polarisering. Detta eftersom de narrativ som berättas siktar in sig på vissa grupper i samhället och syftar till att skapa en vi-mot-dem känsla. Uppfattningen om att informationspåverkan bidrar till polariseringen har sedan en stark växelverkande koppling till uppfattningen om att informationspåverkan är svår att stoppa. Människor med olika tolkning av narrativen ställs mot varandra på sociala medier och bidrar genom egna kommentarer och vilseledande inlägg till ytterligare polarisering. Uppfattningen att informationspåverkan bidrar till polarisering har till sist också en stark koppling till uppfattningen att informationspåverkan kan innebära negativa effekter på demokratin eftersom slitningar till följd av polarisering kan göra att landets beslutsfattare fattar ogenomtänkta beslut.

Enligt Hoyle et al. (2021) och Wagnsson (2020) finns det behov av forskning som empiriskt visar informationspåverkans faktiska psykologiska effekter på människor. De menar att resultat från sådana studier skulle kunna användas för att ta fram effektiva åtgärder mot informationspåverkan (Hoyle et al., 2021; Wagnsson, 2020). Föreliggande studie som undersöker vilka uppfattningar framtida poliser har om informationspåverkan och hur de olika uppfattningarna hänger ihop med varandra är ett exempel på hur en sådan studie skulle kunna göras. För att ta fram motåtgärder som Hoyle et al. (2021) och Wagnsson (2020) menar att vi kan göra om vi tar reda på hur människor uppfattar informationspåverkan visar min studie att det kan vara betydelsefullt att ytterligare belägga den växelverkande effekten mellan uppfattningen om att informationspåverkan bidrar till polarisering och uppfattningen om att informationspåverkan är svår att stoppa. Ett sätt att stävja den effekten skulle sedan kunna vara med anpassad och förbättrad media- och informationskunnighet. Eftersom media- och informationskunnighet ses som en viktig motståndskraft av forskare (Alwreikat, 2022; Apuke & Gever, 2023; Craft et al., 2017; Daunt et al., 2023; Jones-Jang et al., 2021) borde det vara av intresse att fördjupa sig i relevansen av någon typ av förstärkt media- och informationskunnighet där hänsyn, förutom till att kritiskt värdera ett informationsinnehåll, även tas till algoritmers och sociala mediers infrastruktur vilket ligger i linje med vad Haider och Sundin (2022) har gjort oss uppmärksamma på. De framtida poliserna i studien resonerar mer över vad som driver människor att reagera på, och dela vidare sådan information som redan har dykt upp på deras konton än över vilka mekanismer som ligger bakom att en viss typ av information landar i någons flöde. Att polisen som profession får en förbättrad förståelse för algoritmer och sociala mediers infrastruktur skulle kunna vara ett sätt att ligga steget före när det kommer till spridningen av vilseledande narrativ.

6.2 Effekter för polisen som profession

Människor kan med skydd av vår grundlagsskyddade yttrandefrihet fritt uttrycka sina åsikter på allmän plats, en grundläggande demokratisk rättighet som det ligger i polisens uppdrag att värna (Regeringskansliet, 2023a). De framtida poliserna i den här studien uppfattar att yttrandefriheten nyttjas av främmande makt för att sprida vilseledande narrativ om Sverige. De vilseledande narrativa leder enligt de framtida polisernas uppfattning till polarisering och motsättningar mellan olika grupper i samhället. Sammantaget kan detta påverka polisen som profession på ett flertal sätt enligt de som blivit intervjuade.

- De poliser som i en faktisk situation är satta att värna yttrandefriheten kan brottas med värderingskonflikter. Även om de inte håller med om den åsikt som uttrycks måste de utföra sitt uppdrag.
- I ett sammanhang där polariseringen är påtaglig kan värnandet om yttrandefriheten leda till att poliserna får utgöra ansiktet på såväl den som uttrycker åsikten som på de som godkänt yttringen. Det kan gå så långt att poliser blir utsatta för våld. Värderingskonflikter och arbetsmiljörisker kan i förlängningen innebära att en polis väljer att lämna polisyret.

- Den polarisering som informationspåverkan bidrar till riskerar att skapa tillitsproblem hos medborgare i relation till polisen vilket i förlängningen skulle kunna leda till att medborgare väljer att inte kontakta polisen om en nödsituation skulle uppstå.
- Minskad tillit och ökad misstänksamhet till polisen som en följd av informationspåverkan kan medföra att polisen i sina direkta möten med medborgare kan komma att behöva bemöta och hantera såväl rädsla som ilska hos den de möter.

Awan (2011) menar att det är viktigt att inte bara fråga vad utan även hur vi som människor tänker i en fråga. Det sätter i gång processer som gör att vi börjar reflektera och ifrågasätta hur vi förhåller oss till frågan, gentemot oss själva såväl som mot andra (Awan, 2011). De framtida poliserna är inne på samma spår och lyfter vikten av att prata, både med medborgarna och med varandra:

- Polisen behöver samtala med medborgarna, för att förstå grunderna för deras rädslor och misstänksamhet och vad det är som gör att vilseledande narrativ får fäste. Detta tänker jag knyter an till Granström et al. (2016) som trycker på vikten av att förstå olika gruppers kontext. Förvisso handlar Granström et al.s (2016) forskning om demonstrationer, och kravaller som kan uppstå i anslutning till dessa, men att polisen i en stor folksamling måste vara medveten om att alla inte kan bemötas på samma sätt utan utifrån var de är och vilken kontext de ingår i (Granström et. al, 2016), tänker jag borde gälla polisens möte med medborgarna generellt.
- Poliser behöver ha en pågående dialog inom yrkeskåren för att synliggöra informationspåverkan som ett reellt hot och för att tillsammans hitta sätta att bemöta vilseledande narrativ.

Att poliser behöver kunna prata såväl med varandra som med medborgare och att de behöver kunna bemöta medborgare utifrån den kontext de befinner sig i är kompetenser som sannolikt faller under det Kohlström (2023) benämner som nya kompetenser. Exempel på nya kompetenser som har blivit allt viktigare för polisprofessionen är kommunikationsförmåga och mångfaldskompetens (Kohlström, 2023). Kopplat till fenomenet informationspåverkan och hur polisen ska arbeta för att motarbeta och bemöta informationspåverkan torde dessa kompetenser vara viktigare än någonsin. Till listan med nya kompetenser bör också media- och informationskunnighet läggas. Det framgår inte av polisprogrammets utbildningsplan hur mycket sådan kunskap polisstudenter får med sig från utbildningen. Här skulle ett samarbete mellan polisutbildningen och den biblioteks- och informationsvetenskapliga sfären kunna rusta polisstudenterna inför framtida möten med informationspåverkan och dess effekter.

6.3 Resultatens kopplingar till studiens teoretiska ramverk

Den fenomenografiska forskningsansatsen bygger på att undersöka människors uppfattningar om ett fenomen. I det här fallet visar empirin hur de framtida poliserna uppfattar informationspåverkan, det vill säga hur de förstår och erfar informationspåverkan som fenomen och vilket innehåll de ger åt relationen mellan sig själva och fenomenet informationspåverkan. Att erfara något betyder enligt

Nationalencyklopedin att: ”genom egen upplevelse bli medveten om ngt sammanhang e.d.” (Nationalencyklopedin, 2023b) och viktiga upplevelser för de framtida poliserna, även om de själva inte har upplevt dem i realiteten, har varit verkliga och aktuella fall av informationspåverkan, LVU-kampanjen och narrativ i samband med koranbränningarna. Händelser som de återvänt till för att sätta ord på sina uppfattningar.

Vidare menar den fenomenografiska forskningsansatsen att det finns variationer i hur ett fenomen uppfattas. Dessa variationer finns i den här uppsatsen benämnda som beskrivningskategorier i Resultat- och analysavsnittet och motsvarar alltså de olika uppfattningar som finns bland de framtida poliserna om informationspåverkan som fenomen. I avsnittet Slutsatser gös en kortfattad sammanfattning av de olika uppfattningarna och vad de primärt täcker in.

Utfallsrummet är fenomenografins resultat och beskriver dels de olika uppfattningarna, dels hur dessa hänger ihop med varandra. En beskrivning av de olika uppfattningarnas relationer till varandra ges i slutet av Resultat- och analyskapitlet och det berörs också kortfattat under Slutsatser.

Företrädare för den fenomenografiska forskningsansatsen menar att en av dess styrkor är att den medger dekontextualisering, vilket skulle innebära att resultaten från den här studien skulle kunna lyftas ur från studiens kontext och fungera även i andra sammanhang. Nedan följer ett avsnitt om studiens begränsningar som gör att jag är osäker på om mina resultat skulle kunna användas i något annat sammanhang än i det här studerade.

6.4 Studiens begränsningar

I studien är antalet respondenter relativt få vilket inte gör den generaliserbar. Urvalet skedde med bekvämlighetsurval i stället för med det strategiska urval som hade varit att föredra för att få så stor spridning som möjligt i gruppen av respondenter. Den fenomenografiska ansatsen som metod fungerade bra för att i slutändan kunna besvara forskningsfrågorna och troligen hade ännu fler nyanser kommit fram om jag hade genomfört studien tillsammans med någon. Exempelvis hade det sannolikt gått bättre att säkerställa att de fyra beskrivningskategorierna verkligen var de rätta för att beskriva de framtida polisernas uppfattningar om informationspåverkan. Att namnge beskrivningskategorierna hade också varit bra att göra tillsammans med någon för att på bästa sätt kunna förmedla och beskriva de uppfattningar som har fångats upp.

Delar av diskussionsavsnittets hänvisningar till tidigare forskning bygger på att jag har likställt mekanismer som påverkar spridning av vilseledande narrativ med mekanismer som påverkar spridning av desinformation. Ett liknande antagande har gjorts avseende media- och informationskunnighet i relation till desinformation respektive vilseledande narrativ. Jag kan inte med säkerhet säga att dessa antaganden har varit de rätta men i brist på relevant tidigare forskning avseende vilseledande narrativ tänker jag att jag förhoppningsvis har kommit tillräckligt nära för att kunna belysa mitt resonemang i diskussionen av de erhållna resultaten.

De två olika narrativ som de framtida poliserna återkommer till, LVU-kampanjen och narrativ i samband med koranbränningarna, har haft stor betydelse för resultaten. Kanske hade utfallet av studien sett helt annorlunda ut om den gjorts för bara några år

sedan. En annan yttre omständighet som också kan ha påverkat resultaten avseende de framtida polisernas uppfattningar om informationspåverkan är att intervjuerna skedde precis i anslutning till Sveriges inträde i Nato.

Intervjuguiden saknade en direkt fråga om respondenternas syn på demokrati. Det var heller inte en följdfråga jag ställde. I viss mån har jag ångrat det i efterhand. Samtidigt var demokrati ett återkommande tema i alla intervjuer utan att jag direkt förde det på tal. I de fall respondenterna i sina utsagor uttrycker saker som ”demokratiska ideal” eller ”den demokratiska sammanslutningen” så har jag gjort antagandet att de tänker på sådana grundläggande aspekter av demokrati som jag har tagit upp under avsnitt 1.6.

7 Slutsatser och fortsatt forskning

Syftet med studien är att bidra med kunskap om framtida polisens syn på informationspåverkan, samt vidare att bidra med kunskap om vilka demokratiska utmaningar som framträder. Med hjälp av fenomenografisk forskningsansats som teoretisk grund och metod intervjuades sex framtida poliser om sina uppfattningar om informationspåverkan och dess eventuella relevans för polisprofessionen. De slutsatser jag dragit av studien presenteras här dels genom att svara på studiens två forskningsfrågor, dels genom en sammanfattning av sådana slutsatser som rör studiens andra delsyfte; att bidra med kunskap om de demokratiska utmaningar som framträder.

7.1 Hur uppfattar framtida poliser informationspåverkan som fenomen?

Vid studien framkom det att de framtida poliserna uppfattar informationspåverkan på fyra olika, men sammanhängande sätt:

1. Informationspåverkan är ett spel med åsiktsfriheten. Den här uppfattningen belyser att de narrativ som berättas i samband med informationspåverkan kan berättas och spridas vidare tack vare att Sverige har yttrandefrihet. Samtidigt menar de framtida poliserna att narrativen i sig kan vara utformade så att de ifrågasätter om Sverige verkligen har yttrandefrihet, och ännu tydligare kan narrativen vara utformade så att de ifrågasätter om Sverige verkligen har religionsfrihet.
2. Informationspåverkan bidrar till polarisering. Den här uppfattningen handlar om att de narrativ som berättas gör att olika grupper tar avstånd från varandra. Det kan handla om grupper som tar avstånd från samhället genom att inte gå och rösta, eller genom att inte delta i fritidsaktiviteter eller hålla sina barn hemma från skolan.
3. Informationspåverkan är svår att stoppa. Den här uppfattningen sätter ljuset på att narrativen sprids snabbt och är svåra att hejda. Narrativen sprids med hjälp av sociala medier. Spridningen förstärks av polariseringen vilken bidrar till att olika grupper väljer att tolka innehåll på sociala medier på så sätt att det stämmer överens med deras världsuppfattning.
4. Informationspåverkan kan innebära negativa effekter på demokratin. Den här uppfattningen visar på de framtida polisernas oro över vad informationspåverkan kan göra med demokratin. Polariseringen bidrar till slitningar i samhället vilket kan riskera att våra folkvalda politiska ledare fattar snabba och ogenomtänkta beslut, exempelvis om att göra inskränkningar i de grundlagsfästa bestämmelserna om yttrandefriheten.

De olika uppfattningarna hänger mer eller mindre ihop med varandra. Uppfattningen om informationspåverkan som ett spel med åsiktsfriheten har starkas koppling till uppfattningen om att informationspåverkan bidrar till polarisering. Detta eftersom de narrativ som berättas siktar in sig på vissa grupper i samhället och är ute efter att skapa en vi-mot-dem känsla. Uppfattningen om att informationspåverkan bidrar till polariseringen har sedan en stark växelverkande koppling till uppfattningen om att

informationspåverkan är svår att stoppa. Människor med olika tolkning av narrativen ställs mot varandra på sociala medier och bidrar genom egna kommentarer och vilseledande inlägg till ytterligare polarisering. Uppfattningen att informationspåverkan bidrar till polarisering har till sist också en stark koppling till uppfattningen att informationspåverkan kan innebära negativa effekter på demokratin. Detta eftersom slitningar till följd av polarisering kan göra att landets beslutsfattare fattar ogenomtänkta beslut.

7.2 På vilket sätt uttrycker framtida poliser att informationspåverkan har relevans för polisen som profession?

De framtida poliserna ser att det finns utmaningar för den kommande yrkesprofessionen. Utmaningarna uppkommer dels med anledning av de vilseledande narrativ som berättas, dels på grund av den polarisering som de framtida poliserna anser att informationspåverkan bidrar till:

- Poliser kan personligen riskera att drabbas av värderingskonflikter när de ska utföra sitt uppdrag att värna yttrandefriheten.
- Poliser kan mötas av tillitsproblem och ökad misstänksamhet hos medborgare.
- Poliser kan bli utsatta för arbetsmiljörisker i form av hot och våld i möten med medborgare.
- Medborgare kan som en följd av tillitsproblem låta bli att kontakta polisen vid en nödsituation.

Förutom ovan nämnda utmaningar ser de framtida poliserna att det finns saker de kan arbeta med i förebyggande syfte:

- Polisen behöver samtala med medborgarna. Skapa förståelse över varför det finns rädsla och misstänksamhet och i vilken kontext olika grupper behöver bemötas.
- Poliser behöver prata sinsemellan för att synliggöra informationspåverkan som ett reellt hot och för att tillsammans hitta sätt att bemöta vilseledande narrativ.

7.3 Demokratiska utmaningar

De demokratiska utmaningar som framträder ur de framtida polisernas uppfattningar om informationspåverkan framgår av tidigare diskussion och slutsatser. Här följer en kort repetition och sammanfattning.

Informationspåverkan;

- kan utövas med skydd av Sverige grundlagsskyddade yttrandefrihet och kan skapa oro och polarisering genom att vilseledande narrativ används för att ifrågasätta Sveriges grundlagsskyddade religionsfrihet.
- bidrar till polarisering vilket i sin tur medför demokratiska utmaningar såsom; risk för minskat valdeltagande, risk för att våra folkvalda fattar ogenomtänkta beslut och att yttrandefriheten i sin nuvarande form kan komma att ändras.

- polariseringen innebär demokratiska utmaningar för polisen som profession, exempelvis i form av värderingskonflikter i samband med uppdrag som handlar om värnandet om yttrandefriheten

7.4 Fortsatt forskning

För det biblioteks- och informationsvetenskapliga fältet hittar jag flera intressanta områden att forska vidare i. Till att börja med skulle det vara intressant att undersöka om jag gjort rätt i mitt antagande att mekanismer bakom vilseledande narrativ är desamma som de som ligger bakom desinformation, och på liknande sätt vad gäller informationskunnighet i relation till vilseledande narrativ respektive desinformation. Det finns också ett särskilt gränssnitt mellan polarisering och spridning som skulle kunna bli en intressant studie; De framtida poliserna i min studie uppfattar att polarisering och spridning förstärker varandra i en växelverkande effekt, är det så i realiteten? Och är det i så fall helt och hållet algoritmstyrda sociala medier som ligger bakom den effekten? Eller nåt annat? Kan en förstärkt media- och informationskunnighet där det finns en medvetenhet om sociala mediers infrastruktur bidra till ökad motståndskraft mot informationspåverkan?

Vidare skulle det vara intressant att göra en liknande studie på andra statliga yrkesgrupper. Skulle resultaten bli desamma? Poliskåren har påverkats konkret av informationspåverkan på senare tid vilket sannolikt har haft en inverkan på resultaten. Hur skulle resultaten se ut för andra yrkesgrupper? Och skulle en studie på synen på informationspåverkan komma fram till samma slutsatser om den skulle genomföras på exempelvis tjänstemän inom socialtjänsten, som ju i likhet med poliskåren på nära håll har sett de konsekvenser informationspåverkan kan ge.

Referenser

- Alexandersson, M. (1994). Den fenomenografiska forskningsansatsens fokus. I B. Starrin & P.-G. Svensson (Red.), *Kvalitativ metod och vetenskapsteori* (s.111-136). Studentlitteratur.
- Alwreikat, A. (2022). Sharing of Misinformation during COVID-19 Pandemic: Applying the Theory of Planned Behavior with the Integration of Perceived Severity. *Science & Technology Libraries* (41)2, 133-151.
<https://doi.org/10.1080/0194262X.2021.1960241>
- Andersson, A. (2023). *Rättsligt ramverk för bemötande av informationspåverkan – En studie av det rättsliga ramverket för bemötande av informationspåverkan genom informationsåtgärder* (FOI-R--5443--SE). Totalförsvarets forskningsinstitut.
- Apuke, O. D., & Gever, C. V. (2023). A quasi experiment on how the field of librarianship can help in combating fake news. *The Journal of Academic Librarianship*, 49(1). <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2022.102616>
- Awan, A.N., Hoskins, A., & O'Loughlin, B. (2011). *Radicalisation and Media: Connectivity and Terrorism in the New Media Ecology*. Routledge.
- Bernaerts, K., Blanckaert, B., & Caluwaerts, D. (2023). Institutional design and polarization. Do consensus democracies fare better in fighting polarization than majoritarian democracies? *Democratization*, 30(2), 153–172.
<https://doi.org/10.1080/13510347.2022.2117300>
- Blak Kubicek, N., & San José, A. (u.å.). “Alltså det funkade ju men. . . inte allt fick de nog inte med tror jag inte” [Kandidatuppsats, Uppsala universitet].
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3:e uppl.). Liber.
- Bäck, T. (2020). *Från polisutbildning till polispraktik - polisstudenters och polisers värderingar av yrkesrelaterade kompetenser*. [Doktorsavhandling, Umeå universitet].
- Chen, K. W. (2022). Combating Beijing’s Sharp Power: Taiwan's Democracy Under Fire. *Journal of Democracy*, 33(3), 144-157. <https://doi.org/10.1353/jod.2022.0029>
- Craft, S., Ashley, S., & Makls, A. (2017). News media literacy and conspiracy theory endorsement. *Communication and the Public* (2)4, 388-401.
<https://doi.org/10.1177/2057047317725539>
- Dahl, R. A. (1998). *On democracy*. Yale University Press.
- Dahlgren, L. O., & Johansson, K. (2015). Fenomenografi. I A. Fejes & R. Thornberg (Red.), *Handbok i kvalitativ analys* (2:a uppl., s. 162-175). Liber.
- Daunt, K. L., Greer, D. A., Jin, H. S., & Orpen, I. (2023). Who believes political fake news? The role of conspiracy mentality, patriotism, perceived threat to freedom, media literacy and concern for disinformation. *Internet Research*, 33(5), 1849–1870.
<https://doi.org/10.1108/INTR-07-2022-0565>

Fitzgerald, J., Schauer, K., O'Neal, R. J., & Bacovsky, P. (2023). To Belong: Feeling "At Home" and Support for Democracy. *Kolner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, 75, 235-258. <https://doi.org/10.1007/s11577-023-00908-0>

Försvarsdepartementet. (2023, 26 juli). *En ökad spridning av desinformation riktas mot Sverige* [Pressmeddelande]. Hämtad 5 maj 2024 från <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/07/en-okad-spridning-av-desinformation-riktas-mot-sverige/>

Försvarshögskolan. (2021, 28 februari). *Nio miljoner till forskning om informationspåverkan*. Hämtad 21 april 2024 från <https://www.fhs.se/arkiv/nyheter/2019-02-27-nio-miljoner-till-forskning-om-informationspaverkan.html>

Gil de Zúñiga, H., Cheng, Z., & González-González, P. (2022). Effects of the news finds me perception on algorithmic news attitudes and social media political homophily. *Journal of Communication*, 72(5), 578–591. <https://doi.org/10.1093/joc/jqac025>

Granström, K., Hylander, I., Guvå, G., Näslund, J., Hau, S., & Rosander, M. (2016). *Demonstrationer och masshändelser. En bok om poliser, demonstranter, idrottssupportrar, kravaller och folkfest* (2:a uppl). Linköping University Electronic Press.

Haider, J., & Sundin, O. (2022). *Paradoxes of Media and Information Literacy: The Crisis of Information* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003163237>

Hoyle, A., van den Berg, H., Doosje, B., & Kitzen, M. (2021). Grey matters: Advancing a psychological effects-based approach to countering malign information influence. *New Perspectives*, 29(2), 144–164. <https://doi.org/10.1177/2336825X21995702>

Höglund, L. (2024, 7 februari). *Här är Sveriges populäraste namn på nyfödda 2022*. SVT Nyheter. Hämtad 2 maj, 2024, från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sveriges-popularaste-namn>

Högskolan i Borås. (2022a). Kursplan. *Polisen i samhället*. <https://kursinfodoc.hb.se/PdfMaker.aspx?type=kurs&code=D1PS2U&revision=2,000&language=SV>

Högskolan i Borås. (2022b). Kursplan. *Att arbeta som polis i utsatta områden*. <https://kursinfodoc.hb.se/PdfMaker.aspx?type=kurs&code=D1PO2U&revision=3,000&language=SV>

Högskolan i Borås. (2023c). Kursplan. *Polisiärt arbete vid större händelser*. <https://kursinfodoc.hb.se/PdfMaker.aspx?type=kurs&code=D1PH4U&revision=5,100&language=SV>

Högskolan i Borås. (2023d). Kursplan. *Internationellt polisiärt arbete och omvärldens påverkan på polisens uppdrag i Sverige*. <https://kursinfodoc.hb.se/PdfMaker.aspx?type=kurs&code=D1PP3U&revision=5,100&language=SV>

- Jones-Jang, S. M., Mortensen, T., & Liu, J. (2021). Does Media Literacy Help Identification of Fake News? Information Literacy Helps, but Other Literacies Don't. *The American Behavioral Scientist*, 65(2), 371–388.
<https://doi.org/10.1177/0002764219869406>
- Karlova, N. A., & Fisher, K. E. (2013). A social diffusion model of misinformation and disinformation for understanding human information behaviour. *Information Research*, 18(1).
- Kohlström, K. (2023). *Polisers professionella utveckling - Från polisutbildning till sex år i polisyrket*. [Doktorsavhandling, Umeå universitet].
- Kohlström, K., Rantatalo, O., Karp, S., & Padyab, M. (2017). Policy Ideals for a Reformed Education: How Police Students Value New and Enduring Content in a Time of Change. *Journal of Workplace Learning*, 29(7–8), 524–536.
- Lindberg, S., & Teorell, J. (2013). Varieties of Democracy (V-Dem). *Statsvetenskaplig tidskrift*, 115(4), 273–292.
- Luo, L., & Wildemuth, B. M. (2017). Semistructured Interviews. I B. M. Wildemuth (Ed.), *Applications of Social Research Methods to Questions in Information and Library Science* (2nd ed., s. 248-257). Libraries Unlimited.
- Marton, F. (1988). Phenomenography: A Research Approach to Investigating Different Understandings of Reality. In R. R. Sherman & R. B. Webb (Eds.), *Qualitative Research in Education: Focus and Methods* (s. 141-161). Falmer Press.
- McCoy, J., Rahman, T., & Somer, M. (2018). Polarization and the Global Crisis of Democracy: Common Patterns, Dynamics, and Pernicious Consequences for Democratic Polities. *The American Behavioral Scientist*, 62(1), 16–42.
<https://doi.org/10.1177/0002764218759576>
- McGill, C.M. (2018). Leaders' Perceptions of the Professionalization of Academic Advising: A Phenomenography. *NACADA Journal*, 28(1), 88-102.
- Miller, S., Menard, P., Bourrie, D., & Sittig, S. (2024). Integrating truth bias and elaboration likelihood to understand how political polarisation impacts disinformation engagement on social media. *Information Systems Journal*, (34)3, 642-679.
<https://doi.org/10.1111/isj.12418>
- Myndigheten för psykologiskt försvar. (2024, 10 april). *Yttrandefrihet*. Hämtad 30 april 2024 från <https://mpf.se/kunskap-och-stod/temabibliotek/yttrandefrihet>
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2018). *Att möta informationspåverkan – Handbok för kommunikatörer* [Broschyr]. Advant.
- Myndigheten för stöd till trossamfund. (u.å.). *Tema: Religionsfrihet och demokrati*. Hämtad 28 maj 2024 från <https://www.myndighetensst.se/kunskap/religionsfrihet/tema-religionsfrihet--demokrati/del-5-i-skarningspunkten-mellan-religionsfrihet-och-yttrandefrihet--rattsliga-reflektioner.html>

- Nationalencyklopedin (2023a). Desinformation. I *NE.se*. Hämtad 20 februari 2024 från <https://www-ne-se.proxy.lib.ltu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/desinformation>
- Nationalencyklopedin (2023b). Erfara. I *NE.se*. Hämtad 9 maj 2024 från <https://www-ne-se.proxy.lib.ltu.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/erfara>
- Nationalencyklopedin (2023c). Åsiktsfrihet. I *NE.se*. Hämtad 9 maj 2024 från <https://www-ne-se.proxy.lib.ltu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/%C3%A5siktsfrihet>
- Nekham, E., & Skogelin, M. (2022, 14 december). Utredare föreslår vattenkanoner. *Svenska Dagbladet*. <https://www.svd.se/a/VPx2bV/utredning-efter-paskupploppen-klar>
- Nilsson, E., & Karlsson, P. (2023, 28 augusti). Stor utländsk påverkan mot Sverige. *Svenska Dagbladet*. <https://www.svd.se/a/BWEA37/iran-pekas-ut-sprider-desinformation-om-sverige>
- Näsström, S. (2021). *Demokrati. En liten bok om en stor sak*. Historiska Media.
- Ottoson, M. (2024, 15 april). *Vad är informationspåverkan från främmande makt?*. Internetstiftelsen. Hämtad 21 april 2024 från <https://internetkunskap.se/artiklar/kallkritik/vad-ar-informationspaverkan-fran-frammande-makt/>
- Patel, R., & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder* (5:e uppl.). Studentlitteratur.
- Piazza, J. A. (2021). Fake news: the effects of social media disinformation on domestic terrorism. *Dynamics of Asymmetric Conflict*, (15)1, 55–77. <https://doi.org/10.1080/17467586.2021.1895263>
- Placek, M. (2024). Social media, quality of democracy, and citizen satisfaction with democracy in central and eastern Europe. *Journal of Information Technology & Politics*, (21)1, 6–22. <https://doi.org/10.1080/19331681.2023.2220319>
- Polisen. (2023a, 5 september). *Polisutbildningen*. Hämtad 15 mars 2024 från <https://polisen.se/jobb-och-utbildning/bli-polis/polisutbildningen/>
- Polisen. (2023b, 28 juli). *Uppdrag och mål*. Hämtad 28 maj 2024 från <https://polisen.se/om-polisen/uppdrag-och-mal/>
- Polisen. (2023c, 4 augusti). *Demonstrationer – frågor och svar*. Hämtad 28 maj från <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/demonstrationer/>
- Polisprogrammet*. (2023, 8 oktober). Högskolan i Borås. Hämtad 15 februari 2024 från <https://www.hb.se/utbildning/omraden/polis/polisprogrammet/>
- Programtorget*. (u.å.). Högskolan i Borås. Hämtad 15 februari 2024 från <https://www.hb.se/student/mina-studier/kurs-och-programtorget/>
- Quinn Patton, M. (2015). *Qualitative Research & Evaluation Methods* (4th ed.). SAGE Publications.

- Ramsay, G., & Robertshaw, S. (2019). *Weaponising News: RT, Sputnik and Targeted Disinformation*. King's College London.
- Ranstorp, M., & Ahlerup, L. (2023). *LVU-kampanjen. Desinformation, konspirationsteorier, och kopplingarna mellan det inhemska och det internationella i relation till informationspåverkan från icke-statliga aktörer*. Försvarshögskolan. <https://www.fhs.se/download/18.32d29dd2187bd01d5e455265/1682576119173/LVU-kampanjen.pdf>
- Rawnsley, G. D. (2005). Old Wine in New Bottles: China-Taiwan Computer-Based "Information Warfare" and Propaganda. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*, 81(5), 1061–1078. <http://www.jstor.org/stable/3569075>
- Regeringskansliet. (2023a, 26 januari). *Yttrande- och demonstrationsfrihet i Sverige*. Hämtad 28 maj 2024 från <https://www.regeringen.se/artiklar/2023/01/yttrande--och-demonstrationsfrihet-i-sverige/>
- Regeringskansliet. (2023b, 2 januari). *Justitiedepartementets organisation*. Hämtad 29 maj 2024 från <https://regeringen.se/sveriges-regering/justitiedepartementet/justitiedepartementets-organisation/>
- Rubin, V. L. (2019). Disinformation and misinformation triangle: A conceptual model for "fake news" epidemic, causal factors and interventions. [Disinformation and misinformation triangle] *Journal of Documentation*, 75(5), 1013-1034. <https://doi.org/10.1108/JD-12-2018-0209>
- SFS 1974:152. *Regeringsformen*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kungorelse-1974152-om-beslutad-ny-regeringsform_sfs-1974-152/
- SFS 1984:387. *Polislag*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/polislag-1984387_sfs-1984-387/
- SFS 2002:760. *Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2002760-om-uppdragsutbildning-vid_sfs-2002-760/
- SFS 2014:1105. *Förordning om utbildning till polisman*. Justitiedepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20141105-om-utbildning-till-polisman_sfs-2014-1105/
- SFS 2021:936. *Förordning med instruktion för Myndigheten för psykologiskt försvar*. Försvarsdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2021936-med-instruktion-for_sfs-2021-936/
- SOU 1999:76. *Maktindelning* (Demokratiutredningens forskarvolym I). <https://www.regeringen.se/contentassets/32758bc5d242439fb4bc04797d22e8d3/maktdelning-sou-199976/>

- SOU 2016:39. *Betänkande av Polisutbildningsutredningen*. Wolters Kluwer.
<https://www.regeringen.se/contentassets/319aa9da3be848a59becd4d559166336/polis-i-framtiden---polisutbildningen-som-hogskoleutbildning-sou-201639/>
- SOU 2020:29. *En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret*. Norstedts Juridik.
<https://www.regeringen.se/contentassets/e3a84a5fd7144c6a95a1eb90a2bbfec0/en-ny-myndighet-for-att-starka-det-psykologiska-forsvaret-sou-2020-29.pdf>
- Sundin, O., & Haider, J. (2018). Källkritik, självkritik och källtillit. I U. Carlsson (Red.), *Medie- och informationskunnighet i den digitala tidsåldern - en demokratifråga: Kartläggning, analyser, reflektioner* (s. 59–61). Nordicom.
- Svensson, L. (1989). Fenomenografi och kontextuell analys. I R. Säljö (Red.), *Som vi uppfattar det. Elva bidrag om inlärning och omvärldsuppfattning* (s. 33–52). Studentlitteratur.
- Sveriges riksdag. (2023, 13 december). *Sveriges grundlagar och riksdagsordningen*. Hämtad 28 maj 2024 från <https://www.riksdagen.se/sv/sa-fungerar-riksdagen/demokrati/sveriges-grundlagar-och-riksdagsordningen/#yttrandefrihetsgrundlagen-3>
- Sveriges riksdag. (2024, 19 februari). *Regeringsformen 50 år*. Hämtad 28 maj 2024 från <https://www.riksdagen.se/sv/aktuellt/regeringsformen-50-ar/>
- Säkerhetspolisen. (2020). *Säkerhetspolisen 2020* (Säkerhetspolisens årsbok).
https://sakerhetspolisen.se/download/18.310a187117da376c660233b/1636444547696/sakerhetspolisens_arsbok_2020.pdf
- Säkerhetspolisen. (2022, 5 maj). *Författningsskydd*. Hämtad 16 februari 2024 från <https://sakerhetspolisen.se/verksamheten/forfattningsskydd.html>
- Tucker, J.A., Guess, A., Barberá, P., Vaccari, C., Siegel, A., Sanovich, S., Stukal, D., & Nyhan, B. (2018). *Social Media, Political Polarization, and Political Disinformation: A Review of the Scientific Literature*. William + Flora Hewlett Foundation.
<https://www.hewlett.org/wp-content/uploads/2018/03/Social-Media-Political-Polarization-and-Political-Disinformation-Literature-Review.pdf>
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet.
- Wagnsson, C. (2020). What is at stake in the information sphere? Anxieties about malign information influence among ordinary Swedes. *European Security*, 29(4), 397–415. <https://doi.org/10.1080/09662839.2020.1771695>
- Wagnsson, C., & Barzanje, C. (2021). A framework for analysing antagonistic narrative strategies: A Russian tale of Swedish decline. *Media, War & Conflict*, 14(2), 239–257. <https://doi.org/10.1177/1750635219884343>
- Wagnsson, C. (2023). The paperboys of Russian messaging: RT/Sputnik audiences as vehicles for malign information influence. *Information, Communication & Society*, (26)9, 1849-1867. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2022.2041700>

Wildemuth, B. M. (2017). Sampling for Extensive Studies. I B. M. Wildemuth (Ed.), *Applications of Social Research Methods to Questions in Information and Library Science* (2nd ed., s. 248-257). Libraries Unlimited.

Zalewski, N. (2023). The weaponization of Nato membership: Leaders of Türkiye and Hungary use accession process for personal disputes. *Romanian Military Thinking*, 3, 110-125. <https://doi.org/10.55535/rmt.2023.3.06>

Zhang, Y., & Wildemuth, B. M. (2017). Qualitative Analysis of Content. I B. M. Wildemuth (Ed.), *Applications of Social Research Methods to Questions in Information and Library Science* (2nd ed., s. 318-329). Libraries Unlimited.

Åkerlind, G. S. (2005). Variation and commonality in phenomenographic research methods. *Higher Education Research and Development*, 24(4), 321-334. <https://doi.org/10.1080/07294360500284672>

BILAGA 1: Intervjuguide

Inledning:

Intervjuaren definierar begreppet informationspåverkan för deltagaren:

Det pratas mycket om informationspåverkan idag och informationspåverkan kan betyda lite olika saker beroende på sammanhang. Det jag lägger in i begreppet i just den här studien är att informationspåverkan handlar om att:

Ett land eller en icke-statlig aktör sprider strategiska narrativ, alltså medvetet felaktiga berättelser, om ett annat land, med syften som handlar om att underminera demokratin och skapa splittring och oro i det samhället.

Frågor:

Allmänt om begreppet informationspåverkan

- Berätta hur du tänker du kring den beskrivningen av informationspåverkan som jag just läste upp.

De olika delarna i begreppet informationspåverkan

- Vilka länder eller icke-statliga aktörer kommer du att tänka på som möjliga utövare av informationspåverkan?
- Vilka konkreta exempel kommer du att tänka på när det gäller strategiska narrativ, alltså medvetet felaktiga berättelser, som sprids om Sverige eller något annat land?
- På vilka sätt tänker du att narrativen, alltså berättelserna, kan få fäste och spridas i ett samhälle?
- På vilka sätt skulle informationspåverkan kunna underminera demokratin?
- Hur tänker du kring att informationspåverkan används för att skapa splittring och oro i ett samhälle?

Konsekvenser av informationspåverkan

- Vilka konsekvenser ser du att informationspåverkan kan innebära för ett samhälle?
  - För dig som polis?
  - För dig som person?
- Vilka känslor kommer upp i dig när du tänker på begreppet informationspåverkan?

Avrundande reflektioner

- Om du tänker tillbaka på hur du tänkte kring informationspåverkan innan vi började den här intervjun. Upplever du att ditt sätt att tänka kring fenomenet informationspåverkan har ändrats i och med att du nu har reflekterat lite extra kring det?
  - Om inte, Vad tror du/tänker du att det beror på?

- Om ja, Hur tänker du kring att du har fått nya tankar kring och reflekterat över informationspåverkan?
- På vilka sätt skulle det kunna spilla över i din blivande roll som polis?